עלון שבועי לאקטואליה תורנית מבית תנועת 'אחוות תורה' - תורת חיים, הלכה למעשה

אהוותא

גיליון 144
פרשת פינחס
י"ח תמוז תשפ"ו

תפקידו הציבורי של שבט לוי

הוויתור על ההישגים האישיים וההתמסרות למצבם של העם שבשדות, הם שמקדשים את האדם קודש קודשים

הגאון רבי דוד לייבל שליט"א
נשיא 'אחוות תורה'

הפסוק בפרשה מציין את ייחודו של שבט לוי: כִּי לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מעמדו של שבט לוי מעורר שאלה. הצטיינותו בחטא העגל מסבירה את בחירת בני הדור ההוא, אך מדוע התפקיד עובר בירושה לכל הדורות?

בדרך כלל תפקידים מקצועיים עוברים בירושה. זו גם ההלכה ביחס למשרות שונות. ההיגיון בכך הוא שסודות המקצוע והמיומנויות עוברים טוב יותר במסורת של אב ובן, כאשר הבן בקיא בנבכי המקצוע מילדותו. אך לכאורה כל זה אינו תקף לגבי תפקיד רוחני, שאמורים לזכות בו על פי דרגה אישית. לסנהדרין נבחרים דיינים על פי מעלותיהם וחכמתם, מדוע לא נקבע כך גם ביחס לכהונה. חז"ל קבעו כי ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. אם כן, מדוע מעמדו של שבט לוי עובר בירושה כמקצוע ואינו נקבע מחדש בכל דור בהתאם להצלחתו הרוחנית של היחידים הראויים לכך.

אם נתבונן בתפקיד שבט לוי נראה כי עבודת המקדש לא מילאה את כל חייהם. בחלוקה לעשרים וארבע משמרות, עבודת המקדש לא דרשה מהם התייצבות של יותר משבועיים בשנה. רוב ימות השנה הוקדשו לתפקידים המרכזי בתוך העם. הם הופקדו על לימוד התורה ועל מצבו הרוחני של העם. הם שימשו כמורי הוראה בכל ערי ישראל.

שליחות רמה זו חייבה ניתוק מוחלט מחומרנות ומן המרוץ הכלכלי. התורה מנעה מהם נחלת שדה וכרם, ונאסר עליהם לקחת חלק בביזת המלחמה (חינוך מצוה תקה). הלויים חיו חיי דחק ותלות גמורה במעשרות. התורה מונה את הלוי בשורה אחת עם הגר היתום והאלמנה. חוסר הביטחון הכלכלי שמר עליהם מפני שקיעה במרדף אחר הכסף והבטיח את פניותם המלאה לחיי רוח.

מובן מאליו שלהיות לוי אינו דבר קל. העוני והמחסור והיעדר הנחלה והמגורים הם מעמסה לא פשוטה. לפיכך אם משימה זו תימסר לבחירתו של כל יחיד, עם ישראל עלול למצוא את עצמו עם מתנדבים מועטים מדי. התשתית הרוחנית של עם ישראל אינה מאפשרת לקחת סיכון שכזה. לכן מעוגן מעמד השבט בירושה. כך מובטחת קבוצה מוגדרת מראש של מנהיגי רוח, שבה הבן גדל בתודעת שליחות ויודע מיומו הראשון כי חייו מוקדשים לעבודת הציבור וללימוד תורה. הניתוק מנחלה חומרית מחייב את בני השבט לדבוק בשליחותם תמיד. כך נשמרת הנחלת הרוחנית מדור לדור ללא תלות בהתנדבותם של האנשים.

בכל מה שנוגע למעלה הרוחנית יכול כל מי שנדבה רוחו אותו ללכת בדרך זו, כדברי הרמב"ם המפורסמים. ואולם, המעוניין להצטרף לשבט לוי צריך לעמוס על שכמו את התפקיד המרכזי של השבט, הלוא הוא לימוד תורה לכל עם ישראל. הפקעת הנחלה נועדה בדיוק לשם כך, ליצור תלות של הלוי בעם, לגרום לו לסובב על הגרנות ולהתחבר אל היהודים שבשדות.

את דברי הרמב"ם מסוף הלכות שמיטה ויובל, הפותחים במילים 'ולא שבט לוי בלבד', יש ללמוד לאור ההלכה הקודמת, בה הגדיר הרמב"ם את תפקידם: "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל". משמעות הדבר היא שעל המצטרף לשבט לוי לשאת בתפקיד של אחריות רוחנית כלפי סובבים אותו. הוויתור על ההישגים החומריים האישיים וההתמסרות למצבם הרוחני של העם שבשדות, הם תנאי יסוד לכך שהאדם יתקדש קודש קודשים ויזכה להיות בכלל אלו שה' הוא חלקם ונחלתם.

4 סדרה קהילתית חדשה
דווקא בימים אינטנסיביים בעבודה, ההתמדה בלימוד משקפת סדרי עדיפות
אלטנוי שול

5
האם מותר ללוות כסף ממי שדורש בתמורה להצביע לו בבחירות?
שו"ת עם הגר"א בוטבול

10
האם אנחנו פועלים בשם הערכים והרעיונות הגדולים או בשם עצמנו?
הכל על השולחן

10
סיפורם של מי שהביאו את ערכי קידוש ה' אל החיים עצמם: חסידי אשכנז
סדרה חדשה
מסע בזמן

זכות הרבים

תעמוד לידידנו הדגול
ה"ה **אהרן ליב הופשטטר**
טורונטו, קנדה

שתרם בנדיבותו להפצת גיליון זה
לעילוי נשמת אביו
ה"ה **נתן נטע יצחק בן זאב** ז"ל

העלון מוקדש
לרפואת **אפרים בן שרה**
ולעילוי נשמת **משה בן אשר אנטשיל**
וז'וזט בת רחל ואליהו פרידמן

רוצים להקדיש עלון למישהו אהוב?
להקדיש לעילוי נשמת בתאריך מיוחד?
צרו קשר במייל: alon@achvat.co.il

ריח ההנהגה

העשן מיתמר אט אט מן המזבח, עוטף את העם בניחוח עדין הממלא את החושים. יום ועוד יום, שבת אחר שבת, חודש רודף שנה. בכל קפל זמן שבו אתה חי, שם אני מבקש להתגלות, חרישי אך נוכח. אך לפני הקריאה האלוקית לריח ניחוח, מגיעה קריאת משה למנהיג, לרועה. עם ללא הובלה יישאר צאן תועה. ההנהגה האנושית נחוצה, בשר ודם שילך לפני המחנה, יקשיב, יכוון, יכריע.

דווקא כאן מציב הכתוב זו מול זו את שתי המערכות, אדם המוביל בגובה העיניים, ואלוקות המחלחלת מלמטה, כריח חמקמק שאי אפשר ללכוד אך אי אפשר להתעלם ממנו.

ריח אינו דורס, אינו כופה. הוא מחלחל, מעורר זיכרון, צובע את המציאות בלחש. כך מבקש האלוקים להיות נוכח. לא בסערה המטילה אימה, אלא בנשימה רגועה המפזרת לחלל החיים, טעם של מעבר.

ואת הריח הזה 'תשמרו', רק ערנות מתמדת תמנע מהניחוח להתפוגג בין טרדות היום יום.

וכדי לשמור את הנוכחות, נפרשת רשת. תמיד עם שחר ובין ערבים פותח וסוגר את היומיום. וכך גם נסגר לו שבוע, חודש ומעגל שנתי. כל שכבה בזמן מזמינה את האדם לעצור, להריח, לזכור שיש קצב נוסף הפועם מתחת לריצת החיים.

מזונו, לחמו, של האלוקים מונח בידי האדם. בלעדי פעולה אנושית אקטיבית, התודעה נשמטת ואיתה השכינה. הקרבן אינו רק פולחן, אלא תזכורת חיה שהמציאות הארצית השוטפת אינה סוף פסוק. הנהגה אנושית עשויה לארגן, לייעל, לעורר השראה, אך בלי ה'ריח', בלי אותה נוכחות אלוקית דקה, יישאר המארג מאובק וחסר חיים.

המנהיג צועד לפני העם, אבל הריח מלווה את צעדיו. הידיים בונות, והרוח מבשמת. הזמן מתקתק, והנצח לוחש בתוכו. השמירה על הריח היא השמירה על עצמנו, שלא נהפוך לעדר ללא רועה, ושלא נאבד את ריח האלוקים הממלא את ריאות המציאות.

בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל (כה יא)

התורה מבהירה שעיקר מעלתו של פינחס אינה תלויה בכך שמסר את נפשו למען ה' כביכול, אלא בכך שמסירות הנפש הזו הביאה ל"ולא כליתי", והצילה את בני ישראל.

[על פי 'תוצאות חיים']

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם (כה יב-יג)

המילה 'לכן' יוצרת קשר סיבתי, שבגלל המעשים שפינחס עשה הוצרך לברכה המיוחדת המפורטת בכתובים. ונראה לבאר את אריכות הברכה וההדגשים המיוחדים בה.

מאחר שפינחס היה במעשיו בבחינת "מורה הלכה בפני רבו", הוצרך להבטחה מיוחדת שבגלל שעשה זאת למען כבוד שמים לא יאונה לו כל רע. ומאחר ועונשו של המורה הלכה בפני רבו כפול ומשולש, כמבואר בגמרא (עירובין סג): א. "מורידין אותו מגדולתו". ב. "אזיל לשאול בלא ולד" [-מת בלי ילדים]. ג. "ראוי להכישו נחש". הוצרך להבהרה מיוחדת על ביטול כל העונשים הללו.

א. ההבטחה על "ברית כהונת עולם" מלמדת שלא יורידו אותו מגדולתו. ב. ההדגשה "לו ולזרעו אחריו", מלמדת שלא ילך לשאול בלא ולד, אלא אדרבה זרעו ימשיך אחריו בגדולתו. ג. "הנני נותן לו את בריתי שלום" מרמז על הכתוב "ונתתי שלום בארץ... והשבתי חיה רעה", ברכת השלום כוללת בתוכה גם ביטחון מפני חיות רעות ובכללן הנחש.

[על פי 'פרח לבנון']

כי בחטאו מת ובנים לא היו לו (כז ג)

מכך שלא כתוב כבר בתחילת הפסוק "אבינו מת במדבר ובנים לא היו לו" - תיאור המצב, ורק אז "והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' כי בחטאו מת" - ההסבר שלא היה מעורב במחלוקת קורח ועדתו. מבואר שיש קשר בין האמירה "ובנים לא היו לו" לטענה "כי בחטאו מת" והעובדה הזו באה לתת תוקף וראיה לאותה טענה, ויש להבין כיצד.

יש לבאר זאת באופן חריף, על פי דברי המדרש על הפסוק "ויקנאו למשה במחנה" האמור בעדת קורח. במדרש דרשו על כך "מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה", כלומר שבאו בעלילה על משה, ועשו זאת במסלול של פרשת סוטה שמקנאים באישה וטועים שזינתה עם פלוני ויש להשקותה מי סוטה. והנה במסכת סוטה נאמר על המובטח בכתוב שאשה שנחשדה לשווא זוכה ל"ונקתה ונזרעה זרע": הייתה יולדת נקבות - תלד זכרים. נמצא שכל נשות ישראל שבעליהן היו בעדת קורח ואילצו אותן להשקות מי סוטה כדי להכפיש את משה רבנו, זכו להיפקד בבנים זכרים. ואם כן, זו הייתה הראיה, "כי בחטאו מת ובנים לא היו לו", מכך שלא היו לו בנים, ראיה חותכת היא שמת בחטאו ולא היה מעורב בחטא קורח ועדתו, שאם כן היה מעורב במחלוקת זו, ודאי היו לו בנים.

[על פי 'חנוכת התורה' מהרבי ר' העשיל]

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כז ה)

מה מיוחד היה במשפט בנות צלפחד, שחרג מעבר ל"כל הדבר הקשה יביאון אלי" שאמר משה. ההיה במשפטן קושי חריג?

נראה כי מאחר ובנות צלפחד הבהירו שמשפטן קשור לעובדה שאביהם לא נטל חלק בעדת קורח ומחלוקתה, כבר נוצרה מראית עין של קשר אישי של משה רבנו לפרשה, שהרי מחלוקת זו הייתה כנגדו. ומשה רבנו דרש מעצמו להימנע מכל מראית עין של נגיעה אישית, ולכן לא רצה לפסוק בדבר בעצמו והקריב את משפטן לפני ה'.

[על פי השל"ה]

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כז ה)

בפעם הקודמת שמצאנו בכתובים שמשה הקריב את דבר המשפט לפני ה', השיב משה לשואלים ה'טמאים לנפש אדם': "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" (לעיל ט ח) ואילו כאן לא אמר לבנות צלפחד דבר בסגנון זה.

כי משנה מפורשת שנינו 'אל תרבה שיחה עם האשה', וכפי המעשה הידוע (עירובין נג.) בברוריה אשת רבי מאיר שנזפה ברבי יוסי הגלילי על שהאריך בשתי מילים מיותרות כשפנה אליה ואמר "באיזו דרך נלך ללוד?" במקום "באיזו ללוד?" ואמרה שעבר בכך על הוראת המשנה. כך גם בבנות צלפחד, מאחר שבאו לשמוע את דבר המשפט, היה מיותר להאריך בשיחה עמן ולומר "עמודנה ואשמעה מה יצוה ה' לכן". לכן נמנע מכך משה רבנו. ולכן נאמר שם "ויאמר **אליהם** משה" אף שמובן שאליהם דיבר, להדגיש כי דווקא אליהם שהיו אנשים יכול היה משה להאריך ולומר כך.

[על פי 'אגרא דכלה' לעיל שם]

במדינת ישראל ואנחנו

בין ערבות הדדית להתרחקות מהרשעים

בטור הפתיחה לסדרה, עמדנו על המורכבות שבשאלת היחס הראוי למדינת ישראל ולחברה הישראלית. ציינו את הצדדים השונים וחידדנו את החשיבות לגבש עמדה רלוונטית שתתחשב בכלל היבטי הסוגיה. כעת נבקש לגעת במתח היסודי בלב הנושא, שנמצא בין שני ערכים תורניים יסודיים: הערבות והאחריות לעם ישראל כולו מחד, וההתנגדות לחילוניות מאידך.

גדולי ישראל אמנם ביטאו עמדות שונות ביחס למדינה ולחברה הישראלית, אך ראוי להציב לפני חילוקי הדעות את נקודות ההסכמה שעוברות כחוט השני אצל רבותינו. היו מגדולי ישראל שהדגישו יותר את החיבור לעם ישראל והדאגה לשלומו הרוחני והגשמי, והיו מהם שחידדו יותר את חובת ההתבדלות מהחילוניות. רבים מהם ביטאו ריחוק מודגש מסמלי המדינה, אך היה גם מי שהורה להניף את דגל המדינה מעל היכל ישיבתו ביום העצמאות. חילוקי הגישות מעניינים ומבטאים את מורכבות הנושא, אך חשובה מהם ההסכמה הבסיסית. הסכמה זו כוללת הכרה בקשר היסודי שלנו לעם ישראל והדאגה לו, לצד הבהרת האיום שבחילוניות וחובת ההתבדלות ממנה. המתח שבין שני ערכי הבסיס האלה איננו ניתן להעלמה, אך הפתרון מעולם לא היה מחיקה של אחד הצדדים, והיצמדות בלעדית לחברו.

מראשית ימי המדינה שללו רבותינו את גישת הניתוק המוחלט מהישראליות, שמזוהה עם חסידות סאטמר וחוגי 'העדה החרדית'. עוד קודם להכרזת העצמאות הגיעה 'אגודת ישראל' להסדר ה'סטטוס קוו' עם בן גוריון, במהלך שביטא שותפות בהקמת המדינה תוך מאבק לעיצוב זהותה היהודית. עם הקמת המדינה הורה רוב מוחלט של גדולי ישראל, למן מרן החזון איש ועד כלל חברי מועצת גדולי התורה, לקחת חלק בבחירות ולהשפיע על זהותה היהודית של המדינה.

בהמשך הצטרפה אגודת ישראל לממשלה ולקחה חלק בניהול ענייני המדינה. מעורבות זו מתוארת לעיתים כאינטרסנטית-מגזרית בלבד, אך היא מעולם לא הייתה כזו באמת. ב'נאום השפנים' המפורסם הבהיר הרב שך שהמעורבות הפוליטית החרדית בכנסת ובממשלה כוללת שיקולי עומק של הזדהות עם המחנה המסורתי בישראל. בדומה לכך, לאורך השנים יצא הציבור החרד לדבר ה' למאבקים על זהותה היהודית של המדינה, בהם רבים שלא הסבו כל תועלת למגזר ואף להיפך. שוב ושוב ביטאה היהדות הנאמנה דאגה עמוקה לקיום היהודי בארץ. עמדה זו לא נתפסה כמורכבת אלא כביטוי פשוט לערבות בין עם ישראל כולו.

מנגד, מעולם לא קיבלנו את ההזדהות המלאה עם המדינה וסמליה, כדרכה של הציונות הדתית. התנועה הציונית קמה כתנועה יהודית שאיננה מחויבת לתורה, מה שהוביל את רבותינו להתנער ממנה. היחס למדינה היהודית היה מורכב יותר. מחד, המדינה עוצבה מתוך אי-מחויבות בסיסית לתורה, והדבר חייב הסתייגות עקרונית. מאידך, בשונה מהתנועה הציונית, מדינת ישראל איננה תנועה אידיאולוגית, אלא מציאות החיים הציבורית של עם ישראל בארצו. התנערות מוחלטת מהקיום הציבורי היהודי מעולם לא עלתה על דעת רבותינו. אמנם, יהודים נאמנים לברית, אינם יכולים לקבל כלגיטימי, אופי חילוני וחופשי מדת של מוסד ציבורי יהודי. ולכן תמיד הודגשה התביעה העקרונית לכך שהמדינה תושתת על בסיס המחויבות לתורה. התביעה הזו הביאה לחוסר הזדהות סמלית עם המדינה, אך מאידך, החיבור לציבור היהודי שהמדינה היא ביתו, גם שלל התנתקות ממנה.

בראשית ימי המדינה, הייתה בציבור היהודי מגמה של חילון ודחיקת רגלי הדת. ציבור יראי ה' נאבק על קיומו והתפתחותו, והוא זיהה את המרחב הישראלי הכללי כאיום אולטימטיבי. למרות זאת הוא לא ויתר על האחריות והאכפתיות למדינה ולזהותה בכלל, אך עשה זאת מתוך תחושת איום וזהירות גבוהה.

במקום להשתמש באידיאולוגיות מנוסחות כמו "אתחלתא דגאולה" או "מעשה שטן", החזיקו רבותינו באמיתות הפשוטות של הקיום היהודי: כל ישראל ערבים זה לזה, ואין אומתנו אומה אלא בתורותיה. לעיתים התגלע מתח בין שני העקרונות, ולעיתים הם דווקא השתלבו בלקיחת אחריות על הרוחניות של הפרהסיה הישראלית. אך מעולם לא הועלמה האכפתיות היהודית השורשית, וגם לא ההתנגדות לחילוניות ואי ההכרה בה.

זוהי הגישה הבסיסית שקיבלנו מרבותינו לסוגיה. היישום שלה משתנה כמובן בהתאם למציאות המתפתחת. בשבוע הבא נעלה צדדים נוספים של הנושא, חלקם מדגישים את השינויים שחלו במצב העם היהודי ושיש לתת להם מענה. כך נבקש לבחון כיצד העלייה בזהות היהודית של הציבור הישראלי כולו, הגידול הדמוגרפי של הציבור החרדי, וגם השינויים הטכנולוגיים והתעסוקתיים בישראל, מובילים לניסוח עדכני ונאמן למסורת של יחסינו למדינה.

עורך: מוטי רובינשטיין | עיצוב: מוטי טל | עיצוב גריד: ינטל סטודיו
לתגובות ולקבלת העלון מדי שבוע: alon@achvat.co.il

עדכונים מהשטח

ברוך רופא חולים

חברי קהילת **'חניכי הישיבות'** בחדרה הפגינו השבוע ערבות הדדית מרגשת: חברי שיעור הדף היומי הגיעו בהרכב מלא לביתו של חבר הקהילה, **אביחי מלול**, השוהה בביתו בתקופת החלמה מניתוח. המשתתפים קיימו את השיעור הקבוע בביתו כדי לשמחו ולאפשר לו להמשיך ברצף הלימוד. חברי הקהילה כולה מאחלים לו רפואה שלמה ובריאות איתנה.

ביקור רשמי

ראש ענף חרדים בצה"ל, סא"ל **אביגדור דיקשטיין**, ערך השבוע ביקור בהיכל ישיבת ההסדר **'משמר התורה'** בנשיאות **הגר"ד לייבל**. במהלך הביקור התרשם סא"ל דיקשטיין מקרוב מעולמם התורני של בחורי הישיבה, משילוב הלימוד המעמיק לצד המחויבות, ומפעילות בית המדרש, המכשיר את הלומדים לשירות משמעותי תוך שמירה קפדנית על אורח חייהם ההלכתי וזהותם החרדית.

שיעור 'אור החיים'

בקהילת **'יחד שבטי ישראל'** ברמה ד' בבית שמש קיימו בליל שישי האחרון שיעור תורני בספר 'אור החיים' על פרשת השבוע. השיעור שמשך אליו קהל רב מחברי הקהילה ותושבי השכונה, התאפיין בדיבוק חברים ובאווירה מרוממת של עמל התורה אל תוך הלילה.

קבוצת הלכה לחיילים

משרתים במסירות ורוצים לשלב תורה ותוכן משמעותי בשירות? הצטרפו לקבוצה הייחודית של הלכות ודברי הגות יומיומיים לחייל, בהנחיית **הרב יוסף בן ארזה**, מבית המדרש של ישיבת "משמר התורה". בקבוצה תקבלו מדי יום פסקי הלכה מעשיים, מסרים מחזקים ומענה לשאלות מהשטח. חיילים מוזמנים להצטרף כבר עכשיו. סרקו את הברקוד המצורף והיכנסו למעגל הלומדים.

אחריות אישית

חניכי סניף **'בראשית' פתח תקווה** בתנועת הנוער **'אחווה'** השתתפו בפעילות קצבית ומלמדת שהוקדשה כולה לפיתוח ערכי אחריות אישית, אמון ועבודת צוות. במהלך המפגש חולקו המשתתפים לקבוצות משימה, והתמודדו עם אתגרים מגוונים בהם משחק ניווט בעצימת עיניים שחייב הקשבה מלאה ומסלול מכשולים קבוצתי, לצד תחרות בניית מגדל קלפים שדרשה מהחניכים לזהות את החוזקות של חבריהם ולגלות בגרות ופרגון הדדי.

אלטנוי שול

הרב יצחק קוסובסקי שחור

מנהל הקהילות ותוכנית ראש הקהל

פרק ב

אתה מתפרנס יפה, אבל ממה אתה חי?

סוגיית האיזון בין עיסוק מקצועי לבין קביעת עיתים לתורה אינה רק טכנית; היא נוגעת בשאלת הגדרת המהות. בעולם המודרני, הישגים נמדדים לרוב במונחי הספק ותפוקה, וכאשר אלו הופכים למדד המרכזי, קביעת עיתים לתורה עלולה להיתפס כאתגר מורכב, ולעיתים להידחק לשולי סדר העדיפויות. אולם, הנחת המוצא צריכה להיות שונה: קביעת עיתים לתורה אינה תוספת משנית או פנאי אינטלקטואלי, אלא הציר המכונן את זהותו של האדם.

כאשר קביעת עיתים לתורה מוצבת כעוגן, נוצרת מערכת יציבה שאינה מתערערת בנקל תחת תנודות של לחצי העבודה. הלימוד הקבוע מספק את הפרספקטיבה הנדרשת להבחנה בין עיקר לטפל, ומאפשר לראות בפרנסה אמצעי קיומי ולא יעד סופי. ההתמדה בלימוד בימים אינטנסיביים משקפת סדרי עדיפויות מוצקים, ומעניקה לתוכן היומיומי עומק שאינו תלוי בהישגים חיצוניים.

במבט מערכתי, השפעת ההתמדה הזו חורגת מהמישור האישי. הילדים, כצופים בסיטואציה, מפתחים הבנה של מדרג הערכים בבית. הם אינם לומדים זאת מתוך הצהרות גרידא, אלא דרך ההתבוננות בבחירה היומיומית של ההורה להציב את הלימוד כמרכז, גם תחת מגבלות זמן ברורות. הבחירה הזו מנחילה להם תפיסת עולם המזהה את התורה ככוח המניע את המכלול.

שאלות ותשובות בהלכה

מאת הגאון רבי אהרן בוטבול שליט"א
ראש בית ההוראה יביע אומר וחתנא דבי נשיאה מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

הלוואה בתנאי להצבעה בבחירות

שאלה:

האם מותר לאדם להלוות כסף לחברו, אך להתנות את ההלוואה בכך שהלווה יצביע למפלגה מסוימת בבחירות?

תשובה:

אסור להתנות פעולה או דיבור בגין הלוואה. הגמרא לומדת מהפסוק "נשך כל דבר אשר ישך", שאפילו "דיבור" אסור. למשל, אסור ללווה להרעיף על המלווה מחמאות בגלל שקיבל הלוואה, משום ריבית דברים. וקל וחומר במקרה שלנו, שבו המלווה מתנה בפירוש את ההלוואה בכך שהלווה יעשה את רצונו ויצביע למפלגה מסוימת. זהו איסור גמור.

התניית הלוואה בגמילה מעישון

שאלה:

אדם המבקש הלוואה מחברו, והמלווה שיודע שהלווה מכור לעישון, מתנה את ההלוואה בכך שהלווה ייגמל מעישון. האם מותר, כי לכאורה המלווה דורש פעולה שהיא לצורך בריאותו של הלווה עצמו?

תשובה:

אף על פי שלכאורה המלווה דורש רק את טובתו של הלווה, הדבר אסור בהחלט, ולעניות דעתי איסור זה חמור אף יותר מ"ריבית דברים" רגילה, ויש בו חשש לריבית של ממון ממש.

ונבאר את הדברים: מרן השולחן ערוך פסק, שאסור ללווה ללמד את המלווה או את בנו תורה בחינם, כל זמן שההלוואה קיימת, אלא אם כן היה רגיל ללמדו גם קודם לכן.

הסיבה היא, שלימוד ילד (למשל לבר מצווה) מתבצע בדרך כלל תמורת תשלום. כשהלווה מלמד בחינם, הוא מחזיר למלווה טובת הנאה ששווה כסף עבור ההלוואה, וזוהי מעין "ריבית ממון".

וגם בעניינו, כשהלווה מפסיק לעשן בגלל בקשת המלווה, המלווה מקבל קורת רוח גדולה ששווה ממון, ולכן, למרות שהגמילה היא פעולה חשובה כשלעצמה, אסור להתנות אותה במתן הלוואה.

תַּחְכְּמוֹנִי

חידות הלכתיות מעניינות

חידה

כיצד ייתכן שאדם שיש לפניו תפילין של יד ותפילין של ראש, חייב להניח תחילה את של ראש ורק אחר כך את של יד?

פתרון

כאשר יש לפניו תפילין של ראש של רש"י ותפילין של יד של רבנו תם. במקרה כזה עליו להניח תחילה את תפילין של ראש ולאחר מכן את תפילין של יד.

(משנה ברורה סימן ל"ד ס"ק ה')

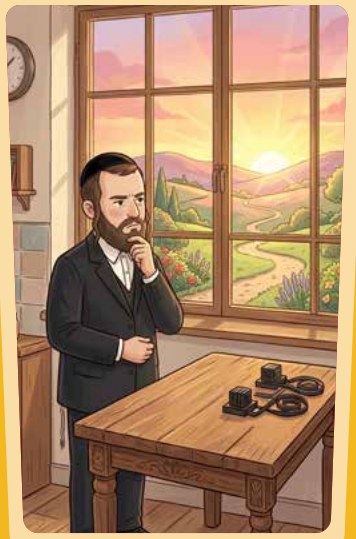

חידה

טומטום אינו יכול לזמן עם גברים, שמא הוא אישה, ואינו יכול לזמן עם נשים, שמא הוא איש. כיצד ייתכן מקרה שבו דווקא הוא היחיד שיכול לזמן?

פתרון (וחידה נוספת) בשבוע הבא

פינה זו מיועדת לפלפול ולהנאה בלבד. הדברים המובאים כאן אינם הלכה למעשה, וכל שאלה מעשית יש להפנות למורה הוראה.

לתגובות:
alon@achvat.co.il

הרב אליעזר שטיינברגר
ראש ישיבת 'נשמת התורה' ירושלים

אהבת תורה

כיצד מחנכים את הילדים לאהבת תורה?

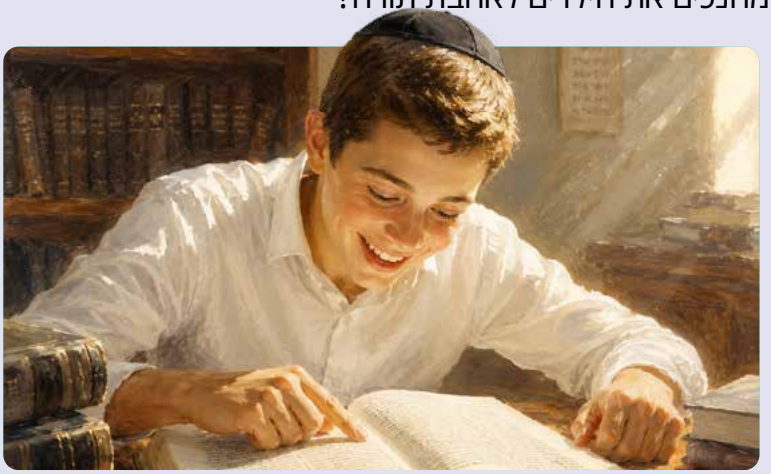

אחד הקשיים הגדולים שלנו כהורים הוא לראות שילד אינו יושב ללמוד מעצמו כאשר הוא מגיע הביתה. מדוע יש ילדים שלומדים לבד בשמחה, בעוד שאצל אחרים הדבר אינו מתרחש באופן טבעי?

היכולת ללמידה עצמית בנויה על פיתוח אהבה פנימית לתורה. לא לימוד שמגיע מכפייה חיצונית, אלא לימוד הנובע מרצון פנימי ומהנאה אמיתית מהלימוד.

לכפות ללמוד זה קל, אבל לייצר למידה עצמית והנאה אישית מהלימוד הוא דבר קשה ומורכב. זאת ועוד, הכפייה מוגבלת; היא קיימת רק בזמן שהגורם הכופה פעיל, אך כאשר הכפייה מסתיימת, פעמים רבות גם הלימוד נפסק. לעומת זאת, לימוד מתוך אהבה ורצון פנימי יכול להישאר לנצח.

ידועים דברי החפץ חיים על הפנסיונרים של הצבא הרוסי, שהיו בעברם קנטוניסטים. הם גויסו בגיל צעיר מאוד, והצבא הפעיל עליהם כפייה ומשמעת חזקה. אך כאשר החיילים פרשו לפנסיה מוקדמת בגיל חמישים, הם התנהגו לעיתים כאחרוני ההוללים, בניגוד מוחלט להתנהגותם בזמן שירותם הצבאי.

החפץ חיים היה מציין זאת כהוכחה לכמה מוגבל האילוף וכמה חלשה הכפייה החיצונית, שבין רגע נעלמת כאילו לא הייתה. האתגר הגדול בחינוך הוא לייצר רצון פנימי - רצון שיישאר לעד.

נציע כמה רעיונות מדברי הרמב"ם שיכולים לסייע לנו לחנך את הילד לאהבה פנימית לתורה.

בפרשת קריאת שמע מופיעה מצוות אהבת ה': "ואהבת את ה' אלוקיך". למרבה הפליאה, התורה מחברת את מצוות אהבת ה' עם מצוות לימוד התורה. אנו אומרים זאת בכל יום: "ואהבת את ה' אלוקיך... והיו הדברים האלה על לבבך ושננתם לבניך". התורה מגלה לנו שיש קשר עמוק בין אהבת ה' לבין לימוד התורה.

הספרי (ואתחנן לג) עומד על קשר זה: "לפי שנאמר 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך', איני יודע כיצד אוהבים את המקום. תלמוד לומר 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך'... שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומדבק בדרכיו".

לספרי קשה כיצד ניתן לצוות על אהבת ה', והרי אין לו גוף ואין לו דמות הגוף. לכן הוא מלמד שהדרך לאהבת ה' עוברת דרך התורה. כאשר אדם לומד תורה ומכניס את דבריה אל ליבו, הוא מכיר את בורא העולם.

כלומר, הדרך שלנו להתחבר לקב"ה היא דרך לימוד התורה. מתוך הלימוד אנו מכירים את רצון הבורא, את דרכיו ואת העולם הערכי והמוסרי שהוא מבקש להנחיל, וכך אנו מתדבקים בו.

הרמב"ם (ספר המצוות, מצווה ג') מצטט את דברי הספרי ומבאר:

"והמצוה השלישית היא שצונו לאהבו יתעלה, וזה שנתבונן ונשכיל מצותיו ופעולותיו עד שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג... הנה כבר בארו לך כי בהשתכלות תתאמת לך ההשגה ויגיע התענוג ותבוא האהבה בהכרח".

הרמב"ם מסביר שאהבת ה' נוצרת בשלושה שלבים:

א. התבוננות בתורה - "שנתבונן".
ב. הבנת המצוות בצורה ברורה - "ונשכיל... עד שנשיגהו".
ג. תענוג בלימוד התורה, המביא לאהבת ה' - "ונתענג בהשגתו".

אפשר ליישם את שלושת השלבים הללו בכל שיח ולימוד עם ילד.

ראשית, תנו לילד להתבונן בתורה. אל תלמדו אותו רק באופן של העברת מידע. שאלו שאלות, תנו לו לחשוב, להתעמק ולהגיע למסקנות בכוחות עצמו. אל "תאכילו בכפית", אלא הציגו בפניו אתגר מחשבתי שיזמין אותו לגלות.

שנית, חנכו להשגה ולהבנה. למדו אותו לחשוב עד הסוף, להגיע למסקנה ברורה ומדויקת. כאשר התורה והגמרא נעשות מובנות, הדרך אל ההנאה קצרה הרבה יותר.

ושלישית, דברו על ההנאה שבלימוד. חוו יחד עם הילד את העומק, היופי והעושר של התורה. כפי שכתב הרמב"ם, כאשר מגיע התענוג - מגיעה גם האהבה.

ניקח לדוגמה את שולחן השבת. אין הכרח לומר דבר תורה מוכן על הפרשה. לעיתים עדיף להפנות לילד שאלה פשוטה. ילדים מסוגלים להשיב תשובות חכמות ומפתיעות. נסו יחד להגדיר את התשובה, לדייק ולחדד אותה. כאשר הדיון מתבהר, הילד מגיע לחוויה של הנאה ועונג, בבחינת "והתענג על ה'". כך מגיעים לאהבת תורה, וכך הילד יכול להמשיך ללמוד לבדו בשמחה לאורך שנים.

אני יכול לומר זאת בביטחון, מתוך מפגש עם תלמידים רבים: ילד שנהנה מן הלימוד מפתח יכולת למידה עצמית. וכך הוא יצליח ללמוד מתוך אהבה גם בהמשך דרכו, ולבנות יחד עם אהבת התורה גם יראת שמים אמיתית.

הרב יוסף כאהן
ראש בית המדרש שבת אחים - יהודה הלוי

כשהגבולות מתבטלים

על המעבר מהתבדלות הכרחית לבשלות שמאפשרת חיבור

פרשתנו מספרת על בנות צלפחד שביקשו לרשת את נחלת אביהן שמת ללא בנים, ה' קיבל את טענתן ומתחדשות הלכות הנחלות. אך הסיפור אינו נגמר שם. בפרשת מסעי פונים ראשי משפחת מכיר בן מנשה בטענה חדשה: אם בנות צלפחד יינשאו לאנשים משבטים אחרים, נחלת שבט מנשה תצטמצם. גם טענה זו מתקבלת, ומתחדש איסור: "לא תסוב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה, כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל".

הגמרא בבבא בתרא מלמדת שאיסור זה נהג דור אחד בלבד, ויש להתפלא: מדוע איסור שנקבע בתורה פקע אחרי דור אחד? וביתר שאת: המשנה במסכת תענית קובעת ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים". הגמרא מסבירה שסיבת השמחה בט"ו באב היא שהוא "יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה". כלומר, חוגגים את הרגע שבו פקע האיסור. וצריך להבין: אם בני מכיר ביקשו ובקשתם התקבלה, אם האיסור עוגן בתורה, מדוע פקיעתו נחגגת?

ומכאן לשאלה יסודית יותר. התורה היא מקור ההוראה לדורות, ולא ספרי הנביאים. אך דבר זה עצמו מעורר תמיהה: התורה מתארת את תקופת המדבר, עולם מנותק לחלוטין מחיי המעשה, ואילו ספרי הנביאים מתארים את חיי עם ישראל בארצו, עם כל מורכבות החיים האמיתיים. היינו מצפים שדווקא הנביאים יהיו הבסיס ההלכתי, שהרי הם קרובים הרבה יותר למציאות שבה חי היהודי לדורות.

נראה שהתשובה נעוצה בתפקידה של התורה. התורה היא ספר העקרונות, ועקרונות נלמדים בצורה הברורה ביותר בתנאי מעבדה, כשהם נפגשים בטהרתם, ללא רעשי רקע. תקופת המדבר היא בדיוק כזו: עם ישראל חי במחנה אחד, בצל השכינה, ניזון ממן, מוגן ומונחה בענני הכבוד. זהו עולם שבו ניתן לפגוש את רצון ה' ללא עיוותים. רק מי שהפנים את העקרונות בתנאים אלו, מוכן לרדת אל חיי המעשה בארץ ישראל, עם כל מורכבותם.

על יסוד זה מובן גם ט"ו באב. האיסור של "לא תסוב" שירת מטרה חיונית לדור הראשון שנכנס לארץ: לעצב את זהות כל שבט בנפרד, לתת לכל שבט לגבש את ייחודיותו בשלמות.

כשם שאדם צריך לבנות תחילה את עצמיותו שלו לפני שיפתח מערכות יחסים עמוקות, כך גם השבטים: רק לאחר שהזהות התגבשה במלואה, ניתן ואף ראוי לפתח קשרים בין-שבטיים. פקיעת האיסור אינה כישלון, היא הצלחה. והשמחה ביום ט"ו באב היא שמחת בשלות: אנחנו יודעים כבר מי אנחנו, ועכשיו אנחנו מוכנים לפגוש את האחר.

וכך גם אנחנו. לימוד התורה הוא פגישה עם העקרונות בתנאי מעבדה, ובית המדרש הוא עצמו מעבדה שכזו, מקום שבו הרעיונות נפגשים בטהרתם. רק מי שהפנים אותם לעומקם יוצא מוכן למפגש עם המציאות. יהי רצון שנזכה לכך.

BAבא בתרא

ישיבה גדולה
עם תואר ראשון

המתיבתא
תורה ודעת

בראשות הגר"ד לייבל שליט"א

ישיבה גדולה לבני תורה מצוינים ויר"ש
המבקשים לממש את עצמם בקודש ובחול
ולהתכונן לחיים של תורה ועבודה

להצליח בלימוד
✦
לגדול בעבודת ה'
✦
לבנות עתיד מקצועי
✦
לשרת בתפקיד משמעותי

המתיבתא
תורה ודעת
בראשות הגר"ד לייבל שליט"א

לפרטים חייגו או סרקו:
058-5580480

אִישׁ עַל הָעֵדָה

המקום הנכון של 'לפעול ישועות' - פרק ד'

שאלה: בשנים האחרונות ישנו עיסוק מוגבר בסגולות וישועות ו'מופתים מהירים' אצל אדמו"רים ובאבות. האם חסידות לא אמורה להיות דרך לרוממות רוחנית וקרבת ה'? לפעמים נראה שכל מטרת הנסיעה לצדיקים היא לברכות וישועות?

לפעול ישועות ולהביא רווחה לעם ישראל זה דבר נשגב, אך זהו רק סימן ודרך לעבודת ה'. למשל, בתפילה, אנו מבקשים את צרכינו מהקב"ה, אך האם "בקשת משאלות" היא מטרת התפילה כולה? ואם היום אין לי משאלות, אני פטור? מטרת התפילה היא לבסס בלבנו את האמונה, להפנים ש'היושב בשמים' אינו מוגבל ורק הוא יכול להושיע, ולכן כשיש לנו בקשה או צרה הוא הכתובת, אבל המטרה היא קרבת ה', לא רק הישועה. בספרים מובא שלפעמים הקב"ה שולח לנו את הבעיה כדי שניזכר בו ונתפלל... כלומר: **לא התפילה בשביל הישועה, אלא הישועה בשביל התפילה, היא הסימן לא הסיבה.**

סימן ולא סיבה

כך גם בנתינת צדקה. ריבוי הפרסומים על "תחרות ישועות" באמצעות תרומות לקופות שונות בצורה ביזארית, מעורר תהיות. אין ספק שחסד מעורר רחמים מלמעלה ופועל ברכות, אבל המטרה העיקרית היא החסיד עצמו, ואולי לעיתים, אפילו שולחים לנו משמים מצוקה אישית כדי שנתעורר להבין את המצוקה של השני, נרחם ונעזור. **הישועה אינה העיקר, היא הסימן לחסד שעלינו לעשות.**

מי שעבודת ה' שלו נשארת ברובד של 'תן וקח' בישועות וברכות, מפספס את העיקר. בתורת הנפש מוכרת 'פירמידת הצרכים' של אברהם מאסלו, לפיה אדם חסר צרכים בסיסיים אינו פנוי נפשית למימוש עצמי רוחני. אך האם משום כך מטרת החיים היא להישאר בתחתית ולחפש רק אוכל? אדרבה, סיפוק הצרכים הוא הבסיס שמאפשר לאדם לעלות הלאה ולהגשים את עצמו. כך גם בעבודת ה' בתפילה ובצדקה, אומנם אנו מקווים לישועות בבריאות ופרנסה כדי שנזכור את ה' ונוכל לעבוד אותו מתוך רוגע, אך עלינו לזכור לאן עלינו לשאוף לעלות. כך זה גם אצל צדיקים.

ילך אצל חכם

עצם ההליכה אל הצדיק והחכם לפעול ישועה מוזכרת בחז"ל (ב"ב קטז.) **"כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים".** מדוע אין זה 'ממוצע' ביניינו לה' ח"ו? בשו"ת חתם סופר אורח חיים (קס"ו) כותב על כך דבר נפלא, שצדיק המצטער בצרת ישראל הרי זו צרתו שלו ואין הוא מליץ בעד 'אחר'.

"כל ישראל גוף אחד ונפש אחת, ועל דרך זו 'המתפלל על חברו צריך שיחלה עצמו עליו', פי' שיראה כאילו גם הוא חולה, וכיון ששניהם בצער, טוב יותר שיכנס הראש משיכנס הרגל, על דרך משל התלמיד־חכם - הוא הראש, והמצטער שהוא עתה שרוי בדין - הוא בבחינת רגל, טוב להכניס הראש, כיון ששניהם בעלי דברים ולא כמליץ בעד אחר".

אך לא זוהי המטרה, אכן כשהצדיק פועל ישועות ומילתו לא שבה ריקם, אנו מבינים שהוא אדם גדול, ודרכו נוכל להתקרב לה', אבל הישועה היא הסימן ולא הסיבה. היו תקופות בעם ישראל של חולשה בגשם וברוח מרוב צרות, והצדיקים ראו מטרה קדושה לפעול ישועות כדי לרומם את רוח העם ולהשיבם לאמונה באלוקים. אבל גם אז הישועה היא הדרך להגיע לעבודת ה'. [בעל התניא (אגה"ק כ"ב) כותב על כך מילים חריפות, "לכו נא ונוכחה! ההיתה כזאת מימות עולם, ואיה איפוא מצאתם מנהג זה, להיות מנהג ותיקון לשאול בעצה גשמיות, כדת מה לעשות בעניני העולם הגשמי..."].

ברכות אצל גדולי ישראל, חלוקת ח"י רוטל במירון, או סעודות ענק בקרעסטיר הן הסימן לפעולות חסד שמעוררות רחמים במקום קדוש, אך חבל לפספס את המטמון האמיתי של עבודת ה' שמאחוריהן. חסיד פנה פעם לרבי מקוצק וביקש ברכה לפרנסה. הרבי ענה: "תתפלל לה', מדוע אתה פונה אליי?". כשהחסיד השיב שאינו יודע כיצד להתפלל כראוי, ענה לו הרבי בחריפות: **"אם כך, יש לך בעיה גדולה יותר!"**. בעיית הפרנסה הגיעה לך כדי שתלך לרבי ותלמד להתפלל, לא רק כדי לפתור את המצוקה העכשווית. יחד עם התפילה והבקשה לפעול ישועות לעם ישראל, עלינו לזכור את העיקר לעורר את הלב לעבודתו יתברך.

א גוטען שבת

ישראל

לשאלות והארות:

sruly.kush@gmail.com

אַ וָואוְרְט

השביל של רבי חנינא

"פי' הש"ס (ברכות יז, ב) 'יצאה בת קול ואמרה כל עולם
ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין'.
כי 'שביל' הוא צינור, שפתח (רבי חנינא) צינור ושביל השפע.
וזה שאמרו 'בשביל חנינא בני'.

[כתר שם טוב אות ה']

הסימן ישנו והמטמון איננו

על הפיכת טפל לעיקר, בהנהגות שנותרו ללא הטעם והסיבה הפנימית, מספרים חסידים את המשל הבא:

הלך עייף פסע לתומו ביער עבות, בדרכו הארוכה חזרה אל עיר מגוריו. ככל שהתמשכה ההליכה, קשתה עליו הדרך, והוא החליט לעצור למנוחה קלה תחת צילו של עץ רחב פארות.

אך מנוחתו הופרעה. בחיקו היה מונח צרור כספו. הצרור העיק עליו, והדאגה כרסמה בליבו: מי ישמור על כל רכושי בעת שיסגרו שמורות עיניי? הרי היער מלא בסכנות וגנבים. לאחר מחשבה, נזכר ההלך במאמר חז"ל: "כספים, אין להם שמירה אלא בקרקע". לפיכך, החליט לטמון את הצרור היקר בתוך אדמה רכה ונוחה לחפירה שמצא בקרבת מקום.

עם סיימו להטמין את הצרור ולכסותו היטב בעפר, הציקה לו דאגה נוספת: היער גדול וכל העצים דומים. היכן אמצא את המיקום המדויק של החפירה לאחר שאתעורר משנתי? הרי בלתי אפשרי שאחפור את כל האזור כולו. מיד צץ במוחו רעיון. הוא ליקט מספר ענפים יבשים שתלש מעץ סמוך, ותקע אותם בחוזקה בקרקע, ממש מעל מקום החפירה, כדי שישמשו כסימן מובהק וכעדות למקום המטמון. מרוצה מחוכמתו, נשכב, עצם את עיניו ושקע בשינה.

אלא שלא הרחק משם, הסתתר אדם שנקלע למקום ועקב בעניין רב אחר ההלך. הוא המתין בסבלנות, ועם הישמע קולות נחירתו ברמה של ההלך הישן, ניתק הגנב ממקום מחבואו. פסע אל החפירה, איתר בקלות את הסימן הבולט, סילק את העפר ונטל את צרור הכסף לעצמו. וכדי שלא לעורר חשד, טרח הגנב והשיב את האדמה למקומה, תקע שוב את סימן הענפים בדיוק מעל הבור, ונעלם ביער.

כשהתעורר ההלך פנה מיד למקום מטמונו. הוא איתר בקלות את הענפים ובשמחה החל לחפור. חפר וחפר, חפר עמוק יותר, אך ידיו העלו חרס. המטמון איננו. עמד לו ההלך, הביט בענפים שתקע, ותמה בקול כאוב: הרי הסימן נמצא כאן, והיכן הוא צרור הכסף שלי? הייתכן שהסימן נשאר שלם אך המטמון שמתחתיו נעלם? והנמשל מובן.

"קהילות
זה מה שהחזיק את עם ישראל במשך אלפיים שנה"
הגר"ד ליינר
ירחי כלה תשפ"ז

צרפו את הקהילה שלכם
לתנועת 'אחוות תורה'
ותהנו ממעטפת תומכת מקיפה

הקמה ופיתוח
שיעורי תורה
ותוכניות לימוד

הכשרות מקצועיות
לקבוצות ידע
לבינוי וצמיחה

מעטפת פעילות
לגברים, נשים,
ילדים ונוער

להצטרפות
סרקו את הברקוד
ההצטרפות מותנית בריאיון קבלה

אחוות תורה
תורת חיים הלכה למעשה

עמוד הבית
של אחוות תורה
קובעים עיתים למשפחה

פרשת השבוע מלאה בערכים שמובילים אותנו בכל היבטי החיים. מדור זה מיועד לפעילות משפחתית אינטראקטיבית סביב שולחן השבת. עקבו אחר תחנות הפעילות ופעלו בהתאם.
לתגובות: is@achvat.co.il

בין קנאות לאגו

קנאות אמיתית דורשת טוהר כוונה נדיר, ולכן אף שיש לה מקום במקרים חריגים, אימוצה כשיטה מסוכן משום שהאגו נוטה להתחפש לצדק ולשליחות

1. שאלה לדיון

אתם עומדים בתפילת העמידה ולידכם יש מי שסיים מוקדם ומפטפט עם חברו. זה גורם לכם לא להתרכז בתפילה ומוציא אתכם מדעתכם. תעירו לו בקול מול כולם תוך כדי דפיקה על השולחן וגערת 'נוווו' או שתבחרו לבוא אליו לאחר התפילה ולבקש ממנו לשים לב לפעם הבאה?

2. החיים בפרשה

פרשת פינחס נפתחת בעיצומו של אחד המשברים המנהיגותיים והמוסריים הקשים ביותר שחווה עם ישראל במדבר. חטא השיטים בפרשה הקודמת דרדר את העם לקריסה מוסרית מוחלטת, שהגיעה לשיאה כאשר זמרי בן סלוא, נשיא שבט שמעון, החליט לבצע מעשה הפגנתי, לעיני משה וכל העדה המשפחתית הבוכה, והכניס את האישה המדיינית אל האוהל. המערכת כולה קפאה. משה, אהרון והזקנים עמדו חסרי אונים. במקום שבו חוקי המערכת הרגילים קרסו, פינחס פעל באומץ: הוא לקח רומח, נכנס אל האוהל והרג את השניים.

התגובה האלוקית למעשה של פינחס מפתיעה ומדויקת: "הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם".

מדוע פינחס זקוק דווקא לברית של שלום אחרי מעשה של קנאות ודם? חז"ל והמפרשים מסבירים שמעשה של אלימות וקנאות, אפילו כשהוא נצרך ומוצדק לחלוטין באותו רגע קטסטרופלי, מטביע פצע עמוק בנפשו של הפועל. הוא מחדיר אל תוך הנפש אנרגיות של הרס, כעס ותוקפנות. ברית השלום היא אנטיתזה לקנאות, היא באה לרפא את נפשו של פינחס, להחזיר אותו אל האיזון ולהבטיח שהאקט הקיצוני שעשה לא יהפוך לטבעו השני.

חז"ל לאורך הדורות הסתייגו בצורה חריפה ומפורשת ממושג הקנאות. ההלכה קובעת חוק מוזר: מחד, "קנאין פוגעין בו", כלומר, אם קנאי פועל בזמן אמת מעצמו, מעשהו נסלח או נחשב, אך מאידך, אם הוא בא לבית הדין לשאול ולקבל אישור מראש, "אין מורין כן". בית הדין לא ייתן לו אישור לקנא.

מדוע? כי העומק הפסיכולוגי של הקנאות מחייב שהיא תהיה ספונטנית לחלוטין, נטולת אינטרסים, ושתגבע אך ורק מזעזוע עמוק וטהור של הנפש מול העוול, עד כדי כך שהיא פשוט מתפרצת ברגע האמת. ברגע שאדם עוצר, מחשב מסלול, שוקל את הרווח התדמיתי שלו או מבקש אישור ממסדי, האגו כבר נכנס פנימה. ברגע שהאגו שם, הקנאות הופכת לרעל. היא הופכת לרוח של נקם, לרצון להפגין גבורה והאדרה אישית.

רוב האנשים שחשים דחף "לקנא" באופן פומבי ובוטה למען רעיון, דת או ערך כלשהו, אינם קנאים באמת, הם פשוט מצאו צידוק אידיאולוגי קדוש כדי לשחרר את התוקפנות הפנימית שלהם. ההיסטוריה מלאה באנשים שהכריזו על עצמם כלוחמי הצדק המוחלט ובסופו של דבר השמידו קהילות ומערכות שלמות רק כדי להוכיח שהם צודקים. החשדנות של חז"ל כלפי הקנאות היא תמרור אזהרה נצחי עבורנו: ברגעי משבר שבהם אנחנו בטוחים שחייבים לשבור את הכלים ולעשות סדר בכוח,

הפעלה משפחתית סביב שולחן השבת

פרשת פינחס

אנחנו צריכים לעצור ולבדוק את עצמנו ביושר - האם זו טובת הענייין, או שמא זהו האגו שלנו שמבקש לעלות על הבמה?

ההפך מ'להיות קנאי' אינו 'להיות פשרן'. מוטלת עלינו החובה לפעול כדי לעמוד בשער ולהגן על הערכים שלנו. אבל, פריצת הגבולות בין עמידה בשער לבין אנרכיה, ביוש בפומבי של מישהו אחר, פגיעה באדם או ברכוש וכדו', תהפוך מהר מאוד אותנו להיות מי שאיננו רוצים להיות, ובעיקר תבלבל אותנו בין המשימה לשמה התכנסנו לבין היותנו "שומרים" מדומים בשער.

3. לאן ניקח את זה מכאן?

אנחנו נתקלים לא מעט בתופעות שמוציאות אותנו מדעתנו. תופעות של עוול כלשהו, מוסרי או רוחני, שעומד מולנו ושאנו מרגישים שעלינו לפעול בכל הכוח כדי לעצור אותו.

אך רגע לפני שנצא למסע השמד של התופעה, נשאל את עצמנו בכנות, האם אנחנו אכן פועלים בשם הערכים והרעיונות הגדולים של הקב"ה בעולם או בשם עצמנו? האם אין דרך נוחה יותר שבה נוכל לפתור את העוול? האם בדרך לתקן את הכלים לא שברנו כלים רבים יותר במסלול?

אם התשובה שלנו תהיה כנה ובסופה נגיע למסקנה אמיתית (יחד עם התייעצות מול דעת תורה שמכירה אותנו) שעלינו לפעול, אזי נפעל במלוא הכוח והאומץ מתוך תפילה שמיד לאחר מכן תשכון עלינו "ברית שלום" בחזרה.

4. פעילות מסביב לשולחן

הציגו סיטואציה כלשהי שבה מתקיים עוול אמיתי שעלינו לזעוק מיד ולעמוד מולו איתן. כעת חלקו תפקידים ובקשו מאחד ממשתתפי השולחן להציג את העמדה הקנאית, מהשני בקשו להציג את העמדה הפשרנית ומהשלישי להציג את העמדה המאוזנת. האם הצלחתם לייצר מנעד רחב של תגובות שמאפשר לנו לגשת לאותה הסיטואציה אך להגיב אליה אחרת לחלוטין?

תובנה: ישנן דרכים רבות כדי למחות ולהגיב. עלינו להיות כנים מאוד עם עצמנו ולנסות לפעול בכל דרך לפני שאנו מפעילים את כלי הקנאות ויוצאים למלחמה שאיננו יודעים בצורה ברורה מה תהיה ההשפעה שלה עלינו בסופה.

5. המשימה השבועית

במהלך השבוע הקרוב, ברגע שבו תרגישו דחף עצום להגיב בחריפות ובזעם מוצדק כלפי עובד, קולגה או בן משפחה שפעל שלא כשורה - עצרו. קחו נשימה עמוקה ושאלו את עצמכם בלב: "האם התגובה שלי באה לשרת את הערך שנפגע, או שהיא באה להרגיע את האגו שלי שנעלב?". נקו את האגו, ופעלו מתוך ענייניות ותקיפות שקטה.

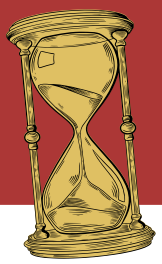

מסע בזמן

ראובן שטיין

חסידי אשכנז | פרק א

מעמקי החורבן אל פסגת החסידות

לאחר גזרות מסעי הצלב צמחה באשכנז תנועה שביקשה להפוך את מסירות הנפש מרגעי קידוש ה' של מוות לחיי קדושה יומיומיים. סיפורה של חבורת חסידי אשכנז ובראשם רבי יהודה החסיד

בקיץ של שנת ד'תתנ"ו (1096), כשעברו כנופיות הצלבנים בערי הריינוס בדרכן מזרחה, כבר ידעו יהודי שפיירא, וורמייזא ומגנצא מה צפוי להם. הקהילות הללו, קהילות שו"ם בלשון הקיצור שדבק בהן, היו אז לב היהדות באשכנז, מקום מושבם של גדולי ההלכה ובתי המדרש המפוארים. תוך שבועות אחדים נמחה חלק גדול מהן. גברים, נשים וילדים בחרו במוות על קידוש ה' ולא בהמרת דתם, ויש שקיפחו את חיי עצמם ואת חיי ילדיהם כדי שלא ליפול ביד המטבילים לנצרות.

הזיכרון של אותם ימים לא הרפה מיהדות אשכנז במשך דורות. הוא נכנס אל תוך התפילה, אל הקינות, אל תפילת "אב הרחמים" שחוברה בוורמייזא ונאמרה תחילה בשבת שלפני שבועות ושלפני תשעה באב, ובהמשך בכל שבת ושבת. דור שלם גדל לתוך ההכרה שיהדות אינה מובנת מאליה, שיש לה מחיר, ושלעיתים המחיר הוא הכול.

מתוך הקרקע הזאת, הפצועה ורוויה בקדושה של מסירות נפש, צמחה כעבור כמה דורות חבורה קטנה של גדולי עולם שביקשו משהו אחר. לא עוד למות על קידוש ה', שזה כבר ידעו, אלא לחיות עליו. לקחת את אותה מסירות שהתגלתה ברגע האחרון, בעמידה מול החרב, ולמתוח אותה על פני חיים שלמים. כל בוקר, כל ברכה, כל מגע עם הזולת, הכול נעשה אצלם זירה של עבודת ה'. הם לא קראו לעצמם בשם. את הכינוי "חסידי אשכנז" נתנו להם דורות מאוחרים, כדי להבדיל בינם לבין החסידות שתקום במזרח אירופה כחמש מאות שנה אחר כך. בזמנם הם היו פשוט חסידים, במובן העתיק והפשוט של המילה: מי שעושים לפנים משורת הדין.

החבורה הזאת לא נולדה יש מאין. היא ישבה על שושלת. משפחת קלונימוס, שהיגרה במאה העשירית מאיטליה אל גרמניה, נשאה עמה מסורת עתיקה של תורת סוד, מסורת שהגיעה אליה, כך נמסר, מבבל ומחכמי המזרח. במשך דורות העמידה המשפחה מנהיגים לקהילות הריינוס, תלמידי חכמים שישבו על ההלכה ביום ועל הסוד בלילה.

בראש החבורה שאנו עוסקים בה עמד איש מן השושלת הזאת, רבי שמואל החסיד משפיירא. הוא היה ראש ישיבה, אך עיקר עניינו לא היה בפלפול ובחידוד. המהרש"ל, מגדולי אשכנז בדורות הבאים, כינה אותו "חסיד, קדוש ונביא". הוא עסק בכוונות התפילה, בעבודת הלב, בתורת הסוד, וחיבר את הפיוט "שיר הכבוד", אותו "אנעים זמירות" שאנו אומרים עד היום בשבת. פרקיו הראשונים של ספר חסידים, היצירה שתהיה לדגל החבורה, מיוחסים לו.

אך הדמות שתהפוך את דרכו של האב לתנועה הייתה בנו, רבי יהודה ב"ר שמואל החסיד. הוא נולד בשפיירא סמוך לשנת ד'תתק"י (1150), ובו התמזגו שני העולמות שלא תמיד דרים יחד בכפיפה אחת. מצד אחד היה תלמיד חכם גדול, בקי בש"ס ובפוסקים, שישב במחיצת בעלי התוספות ופסקיו נזכרים עשרות פעמים בכתבי בני דורו ותלמידיו. מצד שני היה איש הסוד, שקיבל מאביו את מסורת משפחת קלונימוס ופיתח אותה הלאה.

בשנת ד'תתקנ"ה (1195) עבר מן הריינוס מזרחה, אל העיר רגנשבורג שעל הדנובה, ושם פתח ישיבה. רגנשבורג לא הייתה אז מן המרכזים הגדולים, אך תחת ידו הפכה למוקד שמשך אליו תלמידים מובחרים. מסביבו התגבשה חבורה של אנשים שביקשו את אותה דרך, חיי חסידות ופרישות, עבודת ה' שאינה מסתפקת בקיום היבש של המצוות.

על דמותו של רבי יהודה החסיד נשתמרו מעט עובדות ושפע אגדות. כך דרכן של דמויות שהדור אוהב אותן: הוא מלביש עליהן את כיסופיו. אך גם מבעד לאגדה ניכרים קווים ברורים. הוא היה איש של ענווה קיצונית, עד שאסר על עצמו לחתום

"קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַׁת הַשֵּׁם".
מיניאטורה הממחישה את שריפת היהודים, מתוך "עתיקות פלנדריה", כרוניקה נוצרית מראשית המאה ה-14

את שמו על ספריו, ולכן עד היום מתקשים החוקרים לזהות מה כתב בוודאות ומה מיוחס לו. הוא תבע מתלמידיו, ועוד יותר מעצמו, רף שאין כמעט מי שעומד בו. הוא חי בעולם שבו הגבול בין הנגלה לנסתר דק, שבו חלום נושא משמעות וסימן שמימי מחייב מעשה. ועם זה היה איש מציאות, מנהיג קהילה, פוסק הלכה, אדם שעמד בקשרים גם עם שליטי הסביבה הנוצרים. החיד"א, מאות שנים אחריו, מעיד שראה בעיניו חיבור על אסטרונומיה פרי עטו.

החיים בחבורה הזאת היו תובעניים בצורה שקשה לדור שלנו לתפוס. החסיד נדרש לשקול כל מעשה לא רק על פי תוצאתו אלא על פי כוונתו, לבחון את עצמו בלי הרף, לחשוש מן הגאווה הנחבאת בכל מצווה. הוא נדרש לוותר על הנאות מותרות, להקדים את חברו בכבוד, לסבול עלבון בשתיקה, ולראות בכל פגיעה שהוא סופג כפרה ובכל פגיעה שהוא מסב חטא הטעון תיקון.

עבודת התשובה הייתה במרכז עולמם, ולא תשובה שמתעוררת אחרי החטא בלבד, אלא תשובה כדרך חיים מתמדת, בדיקה יומית של הלב. הם פיתחו שיטות של כפרה ותיקון, סיגופים ותעניות. ובתוך כל החומרה הזאת פעמה אהבה גדולה, אהבת ה' שהיא ליבה של תורתם, געגוע שהפיוטים שלהם מלאים בו עד גדותיהם.

תלמידיו של רבי יהודה החסיד היו לעמודי התווך של יהדות אשכנז כולה. ביניהם רבי יצחק בן משה מווינה, בעל "אור זרוע", מספרי ההלכה היסודיים של אשכנז; רבי משה מקוצי, בעל ספר המצוות הגדול, הסמ"ג; ומעל כולם, לעניין שלפנינו, רבי אלעזר מוורמייזא, שיהיה לתלמיד המובהק וליורש הרוחני. רבי אלעזר, שייקרא לימים על שם חיבורו "בעל הרוקח", הוא שיעלה את תורת החבורה על הכתב ויפתח אותה אל הרבים, בניגוד לרבו שהסתיר. אך לכך נגיע בהמשך.

מה בעצם ביקשו בני החבורה האלו? כדי להבין זאת צריך לשמוע את השאלה שעמדה בלבם, שאלה שאינה נשמעת מהפכנית ובכל זאת היא חותרת עמוק. אדם יושב ולומד את ההלכה, יודע מה מותר ומה אסור, מקיים את המצוות כתיקנן. האם בכך מילא את חובתו? חסידי אשכנז השיבו: לא. יש מעבר לכך. יש רובד של רצון אלוקי שאינו כתוב במפורש בשום ספר, שאינו נמסר כהלכה פסוקה, ושבכל זאת מוטל על האדם לחפש אותו ולקיימו.

השאלה הזאת, התמימה לכאורה, היא שתיתן לחבורה את תורתה, את גדולתה, ואת המתח שילווה אותה. שכן מי שמבקש את רצון ה' מעבר לכתוב, פותח פתח שלא קל לסגור. בו, ובמה שיצא ממנו, נעסוק בפרק הבא.

"
וְאִישׁ תְּבוּנָה יְדַלֶּנָּה (משלי כ',ה')
כל שיעורי הגר"ד לייבל שליט"א זמינים כעת להאזנה בכל הפלטפורמות:
באתר תבונות tvunot.net
ביוטיוב ובספוטיפיי
בקו תבונות 074-796-8223
להצטרפות לקבוצת שיעורי הרב
אחוות התורה

משיב נפש

יצחק יונה
מטפל באמצעות אמנויות (M.A)

חלק ב'

שוב חוזר הניגון?

כשהאדם מבין מה מפעיל אותו,
הוא יכול להתחיל לבחור אחרת

בטור הקודם ראינו כיצד דפוסים חוזרים עשויים לנבוע ממודלי ההתקשרות שנבנו בילדות. אך כעת עולה השאלה: אם הדפוסים הללו מלווים אותנו שנים רבות ולעיתים מרגיש לנו כאילו הם חלק מאישיותנו, האם באמת אפשר לשנות אותם?

אז אמנם דפוסים אינם משתנים בן לילה, אך הם גם אינם גזירת גורל. הצעד הראשון הוא לזהות את הדפוס. מדוע? כי פעמים רבות האדם ממוקד באירועים עצמם: "הנה, עוד קשר שהשקעתי בו חודשים רבים מחיי, נכשל", עוד עימות בעבודה או עם חבר קרוב, עוד תחושת אכזבה. במקרים אלו האדם עסוק במה קרה ולמה זה קרה. העיסוק במה ולמה אינו מאפשר לו להבחין בחוט המקשר בין האירועים. השינוי מתחיל כאשר האדם מפסיק לשאול "למה זה קרה לי שוב?" ומתחיל לשאול "מה **חוזר** כאן שוב?".

הצעד השני הוא פיתוח רגישות וסקרנות כלפי המקור של הדפוס. כאן נכנסת לתמונה תאוריית ההתקשרות ודפוסי ההתקשרות של בולבי ואיינסוורת', שעסקנו בהם בטור הקודם. כאשר אדם מבין שחלק מתגובותיו נוצרו בסביבה מסוימת ובתקופה מסוימת, הוא מתחיל להבחין בין העבר לבין ההווה. למשל, אדם שלמד בילדות שאי אפשר לסמוך על דמויות ההתקשרות (אימא, אבא או דמות מטפלת אחרת) עשוי לגלות שהוא מפרש גם היום מצבים ניטרליים כסימן לדחייה או נטישה. עצם הזיהוי הזה יוצר מרווח קטן ומשמעותי בין החוויה לבין התגובה.

עם זאת, המציאות החברתית והקלינית מוכיחה כי שינויים אינם מתרחשים רק דרך תובנות, אלא גם דרך התנסויות חוזרות. אדם שלמד להתרחק כאשר הוא נפגע לא ישנה את הדפוס רק משום שהבין אותו לעומק. השינוי מתאפשר כאשר, פעם אחר פעם, הוא בוחר להגיב מעט אחרת. בתחילה זה עשוי להרגיש מלאכותי, אך עם הזמן נוצרות התניות חדשות, שבהמשך מתהוות לחוויות חדשות שמאפשרות לאדם לפעול לפי דפוסים מותאמים יותר למצבו העכשווי.

שינוי דפוס מתרחש בדרך כלל בשלבים קטנים, למשל: אדם שנוטה להתרחק מאנשים ברגע שהוא נפגע אינו צריך להפוך בן לילה לאדם פתוח וחשוף. די בכך שבפעם הבאה בסיטואציה דומה, יבחר לדחות מעט את ההתרחקות ורגע לפני שהוא מתרחק ישתף את האדם שמולו בתחושתו או ינסה לברר האם הבין נכון את המצב. או אדם שמתקשה לסמוך על אחרים אינו צריך להעניק מיד אמון מלא; הוא יכול להתחיל במתן אמון מדוד באנשים מסוימים ולבחון מה קורה. כל בחירה קטנה כזו היא הזדמנות ליצור חוויה חדשה שלא הייתה קיימת בעבר.

הכותב הוא מטפל באמצעות אמנויות (M.A)
ובעל הסמכה בפסיכותרפיה קוגניטיבית - התנהגותית (CBT) | 053-336-3061

בס"ד

השיעור מוכן!

החל בנסיעה

פתח תקווה או בית שמש?
בוקר או ערב?
יש לנו שיעור שמתאים בדיוק למסלול שלך!

הצטרף לאחוות תורה ותקבל הכוונה אישית לשיעור הקרוב והנוח ביותר עבורך.

מחכים לך בבית המדרש.

- דברו איתנו בוואצאפ -
058-722-8429

אחוות תורה
חורת חיים הלכה למעשה

להיות שותפים לדברים האמיתיים

כשילדה בת שמונה יודעת מה חסר בכיתה שלה, אולי כדאי שנקשיב לה

הורים יקרים,

לפני כמה שבועות פנתה אליי בתי בת השמונה עם בקשה. היא רצתה לארגן בכיתה שלה "יום חברויות", יום שבו יעשו פעילויות שיבטיחו שלא תישאר אף בת בלי חברות בהפסקות. פנינו למחנכת שלה והצענו עזרה מכל סוג שיהיה.

לא ידעתי אם לחייך מהרעיון שלה או להיות עצוב מכך שילדה בגילה רואה את מה שמבוגרים לפעמים מפספסים, אבל כן הייתי גאה בזה שהיא שמה לב. אמנם כרגע בתוך מאורעות התקופה, לא מצאנו עדיין את הקשב של המערכת על מנת לקיים יום שכזה, אבל אני רוצה לעסוק כאן בעקרונות.

מערכת החינוך שלנו, לפחות במוסדות הגדולים והמוסדרים, די ממומנת. יש אתגרים, יש חוסרים, אבל יש עם מה לעבוד. הבעיה היא לא תמיד התקציב אלא המטרות.

בדברים שאכתוב כאן קיים פער בין הבנים לבין הבנות במערכת החינוך החרדית. לכל מגדר ה"מחלות" שלו. והפעם אתחיל דווקא מהבנות:

לפני כמה שנים עזרתי לחבר שעובד בהפעלות למוסדות חינוך, והקפצתי לו מחשב לפעילות של סמינר לבנות שקיימו מחנה בצפון. חיכיתי שעה בחוץ עד שהמחשב יחזור אליי, ושם בחוץ הסתבר לי שלפני הפעילות של החבר ולאחריה היו עוד מפעילים שעלו ביחד ובמקביל, תחזיקו חזק, 25,000 שקל עבור מאתיים בנות ב-3.5 שעות. הקרנת סרט, פעילות קליקרים, דרבוקות. הזיה.

הנורמה הקלוקלת הזו התבססה לאט לאט. כדי להראות שאנחנו "מדהימים" צריכים להוציא את העיניים לסמינר המתחרה. הטיול צריך להיות עם סנפלינג, קיאקים, ג'יפים, פיינטבול וכדור פורח לקינוח, עם סכום מפולפל מאוד שגובים מכם ההורים. וכך "השואו" הפך להוצאה הגדולה, בעוד הדברים האמיתיים - אקלים חברתי, פיתוח מיומנויות, וחיבור לערכים ולזהות - נשארים עם שיריים. במשך השנים צוותי משרד החינוך פעלו לשפר את זה אך הדרך ארוכה.

אם נשמע ש"אצל הבנות קורה לפחות משהו" וזאת על מנת לשמר את יוקרתו של המוסד, אצל הבנים ברוב המקומות (ובטח הלא מוסדרים) - הנושא עדיין "רדום". במוסדות אלו שמתמקדים בלמידה, חסרה תרבות של "שעות מחנך", אבל גם דברים פחות יעילים כמו מבצעים או הפעלות חברתיות נקודתיות, נמצאים שם בכמות קטנה יותר ובצורה קצת "מפוזרת" ולא מתוכננת. יש לכך סיבות רבות שהן גם תרבותיות והיסטוריות, אבל גם פחות "קשב" לתחום החברתי.

אחת הבעיות שרלוונטית לשני המגדרים היא הזמנת פעילויות ממפעילים חיצוניים שמגיעים לפעילות נקודתית של שעה וחצי, באלפי שקלים, כשהאימפקט החינוכי לטווח הארוך הוא כלום. עצוב.

אבל בואו נדבר על מה שכן בידכם. בכל מוסד חינוכי ראוי לשמו יש בעל תפקיד בשם "רכז חינוך חברתי-ערכי". תחום זה מתחדש בשנים אלו במוסדות המוסדרים. רכזים אלו, שהוכשרו לעבוד עם הלב והנשמה ולא רק לעשות הפקות יוקרה, אמונים על האקלים החברתי ועל תחושת הביטחון של התלמידים, ובעיקר על הדבר שהכי חשוב לנו כהורים: החיבור הרגשי של הילדים לדרך ארץ, לחיי תורה, לתפילה, ובאופן כללי ליהדות שבאה מבפנים ולא מבחוץ. מהות ולא נראות.

אם צד אחד של החינוך הוא המסגרת והתקנון, הצד השני הוא החינוך הערכי. שני הצדדים חיוניים, אבל רק אחד מהם נוגע ממש בלב ומחבר.

ושם אתם נכנסים. בהספקי לימודים ובדידקטיקה של הוראת גמרא אולי אתם פחות מבינים, אבל דווקא בנושא הזה, ברור לי שיש לכם עמדה. גם אם אתם שותקים בדרך כלל ולא רוצים להיות הורים "מעיקים", אתם הרי מכירים את הילד שלכם. אתם יודעים מה חסר לו ומה מחבר אותו. ואתם יכולים לתרום.

העצה שלי פשוטה: קחו אתכם עוד הורה שאתם מכירים, חפשו את הרכז החברתי במוסד, ודברו איתו על מה שבוער לכם, ועל מה שהייתם חולמים שיקרה לילדים שלכם. הציעו לו עזרה. תרמו מבצע או אירוע "לעילוי נשמת" או "לזכות". לא רק בגלל שהתקציב שלו מוגבל, אלא כי זה דבר טוב ששווה להשקיע בו. כי כשהילדים שלכם רואים שאכפת לכם מזה, הם לומדים שזה חשוב. וכשהרכז יודע שיש הורים מאחוריו שאכפת להם, הוא יעשה דברים אחרת.

הרכזים האלה הם השליחים שלכם והשגרירים שלכם לחינוך ראוי לדברים שחשובים לכם באמת, אז תנו להם גיבוי, תייקרו אותם, ואתם תראו שההשקעה משתלמת.

בהצלחה!
שניאור

הכותב הוא מרצה בחוג לחינוך חברתי קהילתי (בלתי פורמלי) במכללת גורדון,
חיפה ומטמיע תחום חינוך בלתי פורמלי במחוז החרדי, משרד החינוך | shneori770@gmail.com

אחת לשבוע

מדור שבועי לנשים מבית 'אחת'

בלב הפרשה

פייגי וולקן
מלווה נשים לחיבור וריפוי במסע הנשמה

לדרוש את חלקך

השלום והצמיחה נולדים דווקא מתוך היכולת לשמור על הגבולות ולתבוע את המקום הראוי לנו

פרשת פינחס נפתחת באקט דרמטי. פינחס לוקח רומח ומקנא את קנאת ה' ברגע של כאוס וטשטוש מוחלט בין קודש לחול, בין הפנים לפרוץ החוצה. התורה, באופן מפתיע, מעניקה לו על כך את השכר הכי פחות צפוי: "הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם".

איך מעשה של קנאות מוליד שלום? ואיך זה קשור אלייך, אל הגוף שלך, ואל הנחלה שלך?

כשאנחנו שומעות "קנאות", אנחנו נרתעות. אך בתורת האישה, לקנא זה משהו אחר לגמרי: לקנא זה להציב גבול. לומר "עד כאן" לפלישה של החוץ.

המגפה שבה פינחס פועל היא מגפה של פריצת גבולות, של רעש וקולות זרים שפולשים לתודעה. לקנא, עבורך, פירושו לנטרל את הפתחים שמרוקנים אותך, ולשמור על עמוד האור שלך שלא יתעקם.

המחשבה שאנחנו צריכות לחיות באהבה והכלה אינסופית היא אשליה. אהבה ללא גבול היא אור שלא מחזיק מעמד, הוא מתפזר ונעלם. אהבה ושלום שוכנים רק איפה שיש גבול ברור בינינו לבין האחר ובתוכנו. רק בכלי מוגדר, הנשמה שנקראת "שלום" יכולה לשכון.

השיבה לגבולות היא ממש ריפוי. טראומה היא חוויה שבה הגבול נפרץ והאור הסתלק. כשאנחנו מייצרות איחוי מחדש של הכלי ומחזירות את הזכות להציב גבול, הנשמה חוזרת לאותו מקום בדיוק. רק כשיש גבולות ברורים את יכולה לקבל את אדמתך, וזה דורש אומץ שלא כולן מסכימות לעבור בו.

ומתוך הגבולות הללו, באותה פרשה, צומח הסיפור המופלא של בנות צלפחד. חמש נשים שעומדות מול משה וההנהגה ומציבות קנאות לאדמה ולחלק שלהן בעולם.

הן לא הסכימו להתאים לתודעת הסביבה ולמה שמקובל. הן לא נכנעו לתבנית שאמרה שנשים לא נוחלות, אלא מרגישות את ידיעת הגוף והרצון הפנימי, ודורשות את חלקן. נחלה זה הרבה מעבר לאדמה וקרקע זו ריבונות, זו מנוחה ובית פנימי שמתגלם במציאות. והן דורשות את כוחן מהמהות.

ובזכותן, קורה דבר חסר תקדים: הלכה חדשה יורדת לעולם. הבורא בעצמו אומר: "כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת". כן, זה אמת, כנות ואמונה.

הסוד הוא, אם יש בך רצון, ידיעה פנימית ותשוקה, הבורא נטע בך יכולת לממש אותו. הרצון שלך הוא השליחות שלך. החיבור למה שאפשרי הוא כוח נשי ייחודי להביא מציאות חדשה, לחולל חיים ולצרוב תודעה חדשה בעולם.

בנות צלפחד מלמדות אותנו שכל אישה שפועלת מרצון הלב והתשוקה שלה, מניעה עולמות ופותחת את הדלת לעוד נשים שיבואו אחריה. אל לנו לזלזל בכוחנו, התנועה הפנימית שלך בוראת נתיב לרבות אחרות.

כשאת מעזה לקנא למרחב שלך ולתבוע אדמתך ממקום של אמת ומהות טהורה שראויה לחלקה ונחלתה, הבורא מעניק לך את ברית השלום שלו, השלמות בהחזרת המשקל אלייך פנימה. אז, אדמתך הופכת לאדמה שקנית בעמל - אדמת נצח עמוקה.

יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים אל תכחשי בהם פן יכחשו לך. דרשי אותם, ויימצאו לך מיד.

ליצירת קשר:
F0527699641@gmail.com | 050-776-9961

מטבע הדברים

אסתר מילר
מעצבת פרחים

סבלנות

צילום: שושי בינוך

האגפנתוס (Agapanthus; בשמו המוכר 'שושנת הנילוס') הוא פרח שלא ממהר לשום מקום. בעולם המודרני שלנו, שבו הכל קורה במהירות וכולנו מחפשים תוצאות כאן ועכשיו, האגפנתוס מציע קצב אחר לחלוטין. הוא דורש מאיתנו את הדבר שהכי קשה לנו לגייס: סבלנות.

בתמונה הזו, האגפנתוס עדיין לא פרח. הוא נמצא בשלב הניצן, מוגן במעטפת ירוקה, שומר בפנים עשרות ניצנים קטנים שמסודרים בסימטריה מופלאה, ומחכים בסבלנות לעיתוי הנכון.

יש תקופות בחיים שנראות 'סגורות'. תקופות של הכנה, איסוף כוחות, בנייה שקטה בפנים. אפשר בקלות להרגיש 'תקועים' כשהפריחה אינה נראית לעין. אבל הניצן המדויק הזה מספר שכל תהליך דורש את הזמן שלו. הפריחה המפוארת ביותר מתרחשת בשקט, צומחת מבפנים.

כשהרגע המדויק מגיע, המעטפת הירוקה והצנועה נפתחת, ופתאום מתגלה הפריחה המלכותית הזו, אותם ניצנים קטנים שהיו דחוסים וארוזים בשלמות, נפרשים עכשיו כמו זיקוקים כחולים של יופי, בדיוק מופלא, קו אחרי קו.

הפריחה הזו היא ההוכחה ששווה להאט ושווה לתת לתהליכים את הזמן שלהם. הדיוק של הטבע מזכיר לנו ששום דבר לא קורה סתם, ומאחורי כל שלב 'סגור' או 'ממתין' בחיים שלנו, מחכה פריצה מרהיבה של אור ויופי. אל תוותרו על שלב הניצן כי בסוף, הפריחה שלכם תהיה מדויקת ויפהפייה בדיוק כמו שיועד לה להיות.

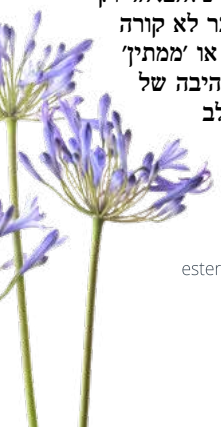

לתגובות: estermiler@gmail.com

אחת
מבית ומחוץ
קהילת נשים מבית אחוות תורה

שבות
רבקי לרנר
עורכת דין ומגשרת, מנחה קבוצות לצמיחה במרחב הזוגי

מעגל הקסמים

הוקרה קטנה יוצרת זוגיות גדולה

גבר בריא אוהב לשמח את אשתו. לגבר יש נטייה "לחוש בעלות" על השמחה של אשתו. כשלאיש יש אישה שמחה, הוא מסתובב בחוויה של הצלחה בעולם. מוזמנת לבדוק את זה עם בעלך. אישה שהיא באנרגיות של שמחה והודיה, בעלה רוצה להעניק לה ולשמח אותה עוד.

איך אני יודעת? למשל מתקופת ראשית הקשר. כמה משמח את האיש לשלם עבור ארוסתו, להפתיע אותה ולקנות לה מתנות. גבר מרגיש משמעותי כשהוא מצליח לשמח את אשתו. הרי כך כתוב במסכת קידושין: איש מחזר אחר אבדתו.

במהלך השנים, עם עול הפרנסה ותשלומי המשכנתה, חינוך הילדים ואתגרי הבריאות, אנחנו שוכחות לשמוח. במקום להתמקד באור ובשפע שהאיש שלנו משפיע עלינו, נשים רבות מוצאות את עצמן שוקעות בתלונות, קיטורים ושיתופים מעייפים. וכך, במקום להיות בדינמיקה של איש משפיע ואישה שמחה לקבל, כל אחד זז מטבעו והיחסים חורקים.

הריפוי להרבה כאבים בזוגיות נעוץ בחזרה לדינמיקה שנוצרה באופן טבעי בתחילת הקשר.

ואיך עושים זאת? ראשית, מקבלים בחן. אפשרי לאיש שלך למלא אותך, לשמח אותך, להשקיע עבורך. שיתפה אותי אישה עייפה בחוסר הנעימות שהיא חשה מכך שבעלה נאלץ לצאת מהעבודה מוקדם כדי לסייע לה בהשכבת הילדים. היא מרגישה אישה לא ראויה שלא עומדת בתפקידה. שיתפתי אותה בעצה ששמעתי מחברה חכמה שאמרה לי כך: המירי אשמה - בתודה. במקום להרגיש חוסר נעימות ראי כמה הוא משקיע בך, כמה הוא מבקש לשמח אותך, זה הזמן לנסח לו מילות הערכה ולתלות על המקרר: "איזו מאושרת אני שזכיתי בגבר כמוך!", "מסכנות כל הנשים בעולם שלא זכו בבעל כזה!". האריכי לתאר לו כמה השפע שהוא מביא עלייך פשוט ממלא אותך ומשמח אותך.

אישה שמחה מתדלקת את הרצון להעניק לה, וכך ניתן להזין מעגל קסמים נפלא: הוא משפיע ומשקיע, ואת - שמחה, מרוצה ומודה. וככל שאת שמחה מרוצה ומודה - הוא יבקש להשקיע בך עוד. וכך, ימי החיזור הנעימים שנראה לפעמים שהסתיימו עם לידת הילד הראשון, יכולים לשוב ולפרוח אצלכם בבית. כשאת פותחת את ידייך ומסכימה לקבל את השפע מבעלך, את מעוררת את הרצון לתת לך עוד ועוד.

החלק החשוב במעגל הקסמים הנפלא הזה, הוא ההכרה וההוקרה. עלייך לזכור לשקף לבעלך כמה את שמחה מהפעולה שעשה למענך. אנחנו קוראות לזה "מדליה". אחרי מאמץ או פעולה חיובית שהוא עשה כדי לשמח אותך, העניקי לו מדליה: האריכי לפרט ולתאר כמה המעשה הזה השפיע עלייך.

זכרי כלל חשוב: למדליות אין מועד תפוגה ואין התיישנות. בכל פעם שאת עוברת ליד מדף שהוא התקין עבורך, עצרי ושלחי קריאה לחלל הבית: "מי תלה לי את המדף הזה פה? כל כך משמח אותי!". בכל פעם שאת עונדת תכשיט שהוא קנה לך, פזרי סביבך מדליות. אמרי בנוכחותו לבנייך: "תראו איזה אבא יש לכם. תלמדו ממנו איך לנהוג", ולבנותייך: "תתפללו הרבה עכשיו כדי לזכות באיש כמו אבא שלכם".

הנטייה שלנו היא לראות את הטוב כמובן מאליו ולקמץ במילים טובות, ותחת זאת להאריך בתלונות ובביקורת. זה הזמן לשנות את המשוואה: התמקדי בטוב, שדרי לו שאת מאושרת שזכית בו, שאת מלאת הכרת הטוב על כל השפע שהוא מביא לך. פזרי לו מלאי של מדליות. זכרי שהקשר ביניכם יכול לפרוח בכל גיל מחדש.

לתגובות: shavot.r@gmail.com

נשימות קטנות
לאה אוירבך
מדריכת הורים בגישה ההיקשרותית–התפתחותית

ילד במשרה מלאה

החופש הגדול הוא הזדמנות לתת לילדים מרחב למשחק אמיתי, המקום שבו הם גדלים ומתפתחים

בוקר אחד לפני כמה שנים, בעוד אנחנו מתארגנים ליציאה למסגרות הלימוד ולעבודה, אמר הבן שלי בעצב: "אין לי כוח ללכת לעבודה שלי בגן היום". זו לא הייתה טעות לוגית. בעיניים העייפות שלי, היום שלו נראה כמו רצף של משחק ויצירה נטולי עול, ועבורו ללכת לגן היה ממש כמו ללכת לעבודה. כל כך הרבה נדרש ממנו ביום כזה של גן. להיות שעות מחוץ לאזור המוכר והנוח, החזקה של מערכות יחסים עם הגננות והילדים והתמודדויות מאתגרות עם ילדים חזקים ממנו. המרחב שלו למשחק ויצירה היה מלווה בכל כך הרבה תנאים והגבלות, שחסמו את הכניסה לבועת הפנטזיה המשחקית.

שנתיים לאחר מכן הוא זכה בגננת שרואה את הדברים קצת אחרת. לפעמים הייתי נכנסת לגן ומוצאת אותו בעיצומה של התרחשות סוערת. באזור אחד של הגן ילדים משכו מכחולים נוטפי צבע על גיליונות ענק ובצד השני ילדים אחרים היו עסוקים בלבנות מבנה אדריכלי מרשים מחלקי רהיטים. כשהגננת התנצלה על הבלגן, היא לא הבינה למה עולות דמעות התרגשות בעיני. עבורי זה היה רגע מזוקק של ילדות מאושרת. מרחב שמאפשר משחק ויצירה שגדולים מסך החלקים מהם הם מורכבים.

על כזה משחק אנחנו מדברות כשאנחנו מחפשות משחק שמאפשר ריפוי וגדילה. אלו לא משחקי קופסה, דפי עבודה או ערכות יצירה; לא טיול מאורגן או הצגה במתנ"ס. זהו משחק שיש בו התרחשות, תנועה, עלילה, יש בו גם כאוס וגם סדר. גם כללים וגם שבירה מענגת שלהם. זהו מרחב המאפשר לחומר הפנימי שמבעבע בתוכנו לצאת לאוויר העולם דרך נגיעה בחומרים בחוץ, אפילו בלי מילים. פעולה המאפשרת לרגשות, מחשבות ומתחים לעבור טרנספורמציה ועיבוד בעצם היציאה שלהם מהפנים אל החוץ, יציאה שהיא בעצם לידה מחדש.

ואת המרחב הזה אנחנו יכולות ליצור בחופש הגדול, דווקא אם נפסיק לחפש תעסוקה. כשילד עסוק, הוא מעביר את הזמן. כשילד משחק הוא עובר בתוך הזמן; הוא מתפתח. ובשקט: גם נהנה יותר - כי שם, ברגעים האלו, הוא חווה את חווית הזרימה; לא כשהוא עומד בתור למתקני לונה פארק של בין הזמנים.

במקום להכין לוח חופש מלא באטרקציות ואירועים, תכיני להם מרחב שמזמין למשחק: חומרי יצירה מגוונים, משחקים שמאפשרים צלילה עמוקה, מרחבים שאפשר לאלתר בהם משחקים גופניים והמון המון זמן פנוי. והכי חשוב: חפשי את הניצוץ המשחקי האבוד שלך. כשאת עייפה, שחוקה ומרגישה שהחופש הוא בלגן גדול ובלתי נסבל, הניצוץ הזה הוא בדיוק מה שחסר לך. גם מבוגרים צריכים לשחק כדי להמשיך לגדול.

ליצירת קשר: 052-272-8488 | leah.rbach@gmail.com

לדעת לפחד

אברימי נוביק

זה היה אחד הימים החמים בקיץ. הבריכה העירונית התמלאה באורחים רבים ובקבוצות של תלמידים שיצאו יחד לכמה שעות של התרעננות.

"נדב, אתה עולה?", קרא אליו גידי, שהיה אחראי על כל פעילות הקיץ מטעם העירייה ושימש גם כמציל בבריכה. נדב נבחר עם כמה ילדים להיות עוזר של המציל בטיולים ובימי הבריכה בבין הזמנים. הם למדו בצורה מקצועית איך מחפשים טובע, איך מסייעים למציל ברגע האמת.

הוא ידע לומר בעל פה את כל שלבי חיפוש טובע, אבל הוא עדיין לא היה בטוח בעצמו.

הבריכה הייתה הפעם מלאה הרבה יותר מהרגיל. אחרי כמה שעות במגדל, ירד גידי לטפל בילד שנחבל בראש מהמקפצה. "תישאר על העמדה הצדדית", אמר לו גידי וסידר לו את האפוד הכתום שכתוב עליו בגדול 'מציל'. "אם משהו לא בסדר, אתה יודע מה לעשות. שריקה ארוכה ואני שומע אותך. יש?".

נדב הנהן. "אבל אני טוב רק בתרגילים", אמר חצי בלחש, כמו רוצה ולא רוצה שגידי ישמע.

למטה, גידי סימן לאוהד, המציל השני, שישים לב למה שקורה. נדב, שלא ראה אותו מדבר עם אוהד, חשב שהכל מונח על הכתפיים שלו. זה צמרר אותו. הוא התחיל לחשוש שאולי ממש מסוכן שיסמכו עליו. בראש שלו הוא נזכר בתרגיל שהם עשו בקורס, בו היו צריכים לחפש מטבע של חמישה שקלים בקרקעית הבריכה. הוא שחיין מעולה, אבל את זה הוא ממש לא הצליח.

הדקות חלפו לאט לאט. אבל בשקט. נדב סרק היטב את הקטע עליו הוא אחראי. ופתאום משהו קפץ לו מול העיניים. יותר נכון, משהו לא קפץ לו. כי הוא די בטוח שהוא היה אמור לראות כעת את הילד שהיה שם מקודם משחק בעליצות. הילד עם הפיאות הארוכות ובגד הים הכתום. 'מזל שהוא לבש כתום', חשב לעצמו. עכשיו יהיה קל לראות אם יצא. הוא מיהר להביט סביב, ולא מצא אותו. נראה גם שלא היה שייך לשום קבוצה.

במהירות הוא פעל לפי הכללים, סקר שוב את כל הקטע לאט אבל בדריכות. מהקצה הרדוד עד העמוק. ניסה לראות אם יש מישהו שמחפש משהו. רק ילד אחד עמד שם מסתכל על הבריכה במבט סתמי. "היי, ילד", צעק אליו, "אתה כאן עם אחיך? לבש כתום?". הילד סימן לו שלא.

כל זה יכול להרגיש כאילו התרחש במשך רגעים ארוכים, אבל ממש לא. זה היה עניין של שניות בודדות. הוא הרגיש את הלב שלו מתחיל לדהור. המשרוקית בפה, והוא שרק. שתי שריקות קצרות, שנועדו להסב את מבטו של גידי אליו.

גידי מיהר לעבר המגדל, בשעה שנדב כבר עשה את הדרך במורד הסולם למטה.

"ילד. פיאות ארוכות, בגד ים כתום, נעלם מהקצה", אמר בקוצר נשימה.

גידי הביט מסביב, מזכיר לו איך עושים את זה נכון. הולכים מהר לאורך קו המים, מחפשים מספר שניות. אבל אז, פתאום מתחת לגשר העץ, הוא ראה אותו. יושב שם עטוף במגבת, כמעט יבש לחלוטין, מתחבא. "לא רוצה לצאת!", אמר הילד בעקשנות כשהם שאלו למה הוא מתחבא שם.

גידי חזר למגדל, קרא ברמקול למשפחה של אברהם יעקב (כך הילד אמר שקוראים לו) ומהר מאוד השיב את האבדה לאבא הדואג.

נדב עדיין הלך לאט על שפת הבריכה. מנסה להירגע. הלב שלו עדיין דפק מהר. כמו בהרגל הוא המשיך "לסרוק" את הקטע שלו שוב ושוב.

ואז, הוא ראה אותו.

נער בערך בגיל שלו, בקצה של העמוקים. לא זז. לא מנופף. לא משתולל. רק ראש שרובו במים, עולה ויורד. נדב אפילו לא חיכה, הוא זינק פנימה משך את הנער לקיר של הבריכה, והרים אותו מעל המים בדיוק כמו שתרגלו. בשלב הזה גידי ואוהד כבר ראו הכל ועשו את דרכם אליו.

הנער השתעל, התחיל לנשום תוך כדי שיעולים.

"אתה יודע שזה לא היה תרגיל?", אמר לו גידי כשישבו יחד מאוחר יותר.

נדב צחק. "פחדתי מזה ממש".

"זה בסדר", אמר גידי, "אנשים שלא מפחדים הם בדיוק אלו שאני לא סומך עליהם. לפחד זה טוב, אם זה מביא אותך לעשות את הדבר הנכון".

❖ ❖ ❖

בחוץ, כבר הרגיש כאילו כל החום נעלם. היה אפילו קריר מעט. "היי, שוב תודה", קרא לעברו הנער שישב על ספסל העץ שמחוץ למתחם. נראה היה שהוא מהסס אם לומר עוד משהו. לקח נשימה ארוכה. "א... אני יכולתי לצעוק", הוסיף בלי להביט בעיניים של נדב, "אבל פחדתי".

"פחדת?".

"כן, שכולם יראו שאני לא יודע לשחות טוב באמת, לכן שתקתי".

"לפחד זה טוב", שמע את עצמו אומר לו, "אבל צריך לדעת איך לפחד".

שבת שלום

מאת: הרב יהודה קופרמן | איורים: בנצי וולמן

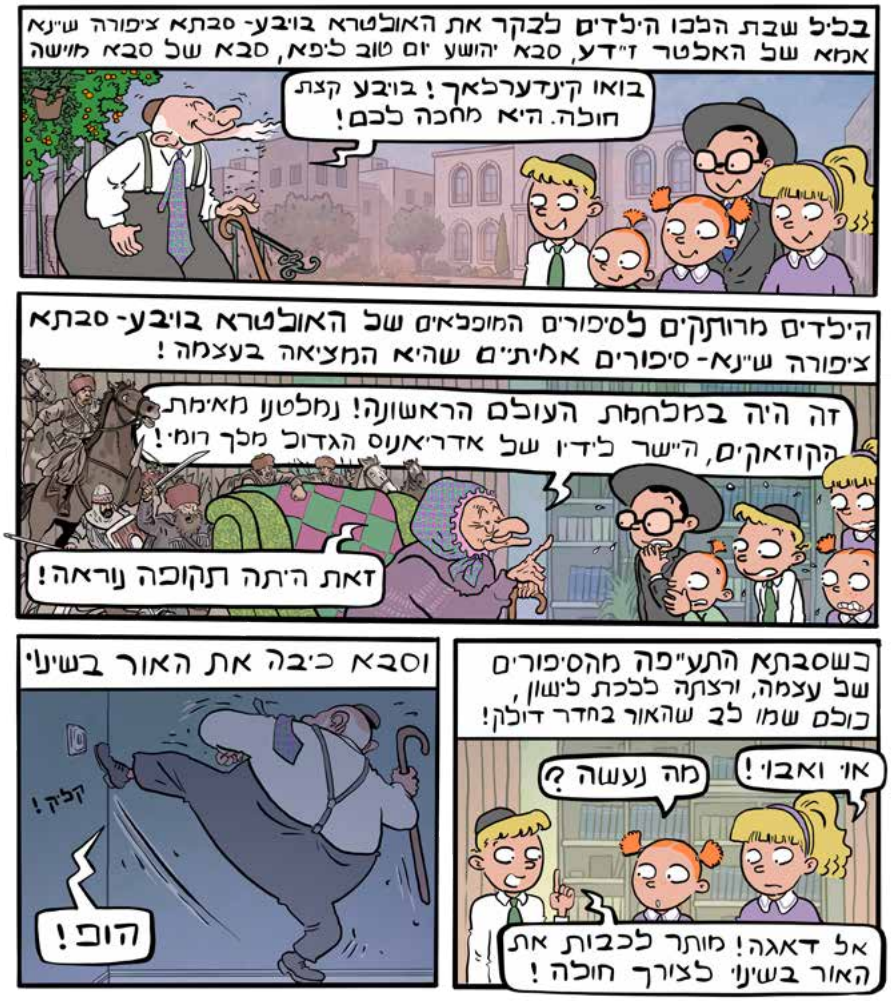

בשורה התחתונה

היתר לעשות מלאכה עבור חולה אינו מוגבל רק לפעולות המשפיעות ישירות על בריאותו, כגון נטילת תרופה. גם פעולות עקיפות המשפרות את מצב רוחו או מסייעות לו לישון מותרות, שכן אף הן תורמות לתהליך ההחלמה ולרפואתו השלמה. וכמובן שיש לוודא שאין פתרון זמין אחר כמו חדר סמוך חשוך.

נתי: הרופא שלי אמר לי שאני צריך לפרוש מכדורגל
צביקי: למה, אתה חולה? יש לך בעיות לב?
נתי: לא, פשוט הוא ראה אותי משחק

המורה: מי יכול לתת לי דוגמה למשהו עגול?
אריק: פיצה
המורה: יפה. ועוד משהו?
אריק: עוד פיצה

איזה שפה מדברים בפראג?
פרגית!

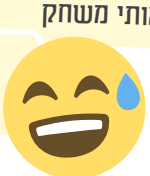

משה גלזמן

חידת שחמט

הלבן כופה מט בשני מהלכים

קרדיט:
Miklós S. Locker,
Pedagógusok lapja, 1968
(ChessInformer)

מספר חידה: 1094

פתרון חידה: 1093

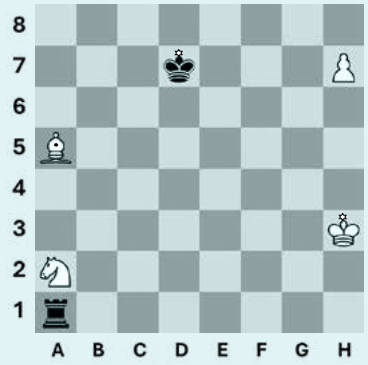

(לבן נוסע וזוכה, מכתיר מלכה ומשיג יתרון מכריע)

כדי להבין את הפתרון, צריך להבין את הבעיה העיקרית. הלבן חייב למנוע מהשחור להגיע לשורה 8 לפני ההכתרה ולתת שח מ־h1.

אם הלבן מתחיל במלך ל־g2, הצריח ייקח את הפרש ב־a2, ימשיך לרדוף אחרי המלך, יגיע גם לרץ, ולאחר מכן יגיע ל־a8. חלום המלכה ננוז. לכן המטרה היא לחסום לצריח את הגישה לשורה 8.

צעד ראשון: פרש ל־c1.

אם הצריח יעבור ל־a3, הלבן יענה מלך ל־h2, משבצת a2 מוגנת, אין שח מ־h1 ואין מעבר לשורה 8. לכן הצריח חייב לקחת את הפרש.

צעד שני: רץ ל־c7!

כעת: אם הצריח לוקח את הרץ, הלבן מכתיר מלכה. אם הצריח נותן שח מ־h1, הרץ חוסם ב־h2. לכן המלך השחור חייב לקחת את הרץ.

השגנו את המטרה: הצריח חסום, ואין לו גישה לשורה 8.

מכאן הלבן מקרב את המלך אל החייל. הצריח ימשיך לאיים בשח מהצד, שורה אחרי שורה, אך כשהמלך מגיע לשורה 6, לשחור כבר אין דרך לעצור את ההתקדמות. החייל מכתיר מלכה, והלבן זוכה.

מומלץ! הסרטון המלא של רב-אמן ניצקו:
https://did.li/chess-1094-y

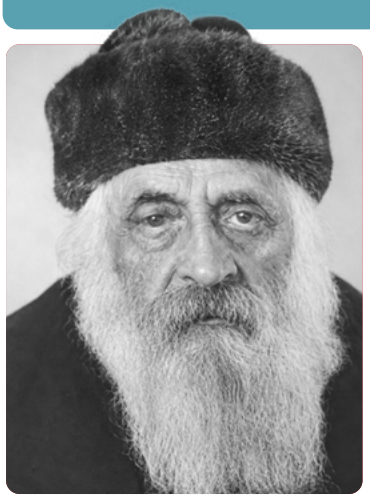

צילום: ZeevStein. רישיון: CC-BY-SA-4.0. תל מגידו ממעוף הציפור.

רבי קלמן מגיד

ה'תרל"ד, 1874 – כ' תמוז ה'תש"א, 15 ביולי 1941

פיראי

רבי קלמן ב"ר אליעזר מגיד היה רב ליטאי. רבן של ארמיאנסק שבקרים, קראז ווקשנה שבליטא. מרבני 'המזרחי' וחבר נשיאות אגודת הרבנים דליטא. שנספה בשואה.

נולד בסביבת קובנה, למד בישיבת סלבודקה אצל רבי יצחק יעקב רבינוביץ מפוניבז', ובישיבת טלז אצל רבי אליעזר גורדון, דבק ברבותיו אלו וראה בהם רבותיו המובהקים. נשא את לאה בת ר' צבי הירש דניאלביץ (המשפחה מיוחסת לצאצאי הגר"א) מקראז שבפלך קובנה. ונסמך להוראה בידי רבי חיים יהודה ליטווין מסמרגון, רבי צבי יעקב אופנהיים אב"ד קלם, ורבי שלמה הכהן, המו"צ דווילנה.

בשנת ה'תרס"ב התמנה כרבה של ארמיאנסק-בזאר. לאחר המהפכה הקומוניסטית שב לליטא והתמנה כרבה של קראז, בעקבות פטירת רבי זאב וולף טורבוביץ והגירת חתנו רבי יוסף אביגדור קסלר לארצות הברית. מקראז עבר לכהן כרב בווקשנה.

הרב מגיד היה מראשי רבני 'המזרחי' בליטא וחבר נשיאות אגודת הרבנים בליטא. חתם יחד עם רבי אברהם דב כהנא שפירא ורבנים נוספים על יסוד המחלקה החרדית של הקרן הקיימת לישראל. נספה בשואה.

[תקציר מתוך 'אישי ישראל']

אחוותא

לקבלת העלון מדי שבוע במייל או בווטסאפ שלחו את המילה 'עלון' לנוס שלנו בווטסאפ: 072-371-4400 או למייל alon@achvat.co.il

צילום: ZeevStein. רישיון: CC-BY-SA-4.0. תל מגידו ממעוף הציפור.

תל מגידו

אתר

תל מגידו הוא אתר ארכאולוגי השוכן במערב עמק יזרעאל, סמוך לפתח נחל עירון, בגובה של מאה ועשרה מטרים מעל פני הים. האתר משתרע על פני שטח של כשישים דונמים. בחפירות המקיפות שנערכו במקום, בעיקר על ידי פרופסור יגאל ידין, נחשפו שלושים שכבות יישוב מתקופות קדומות ביותר ועד התקופה הפרסית. הממצאים הארכאולוגיים בשטח כוללים מערכות ביצורים, שערים מונומנטליים, קומפלקס אורוות רחב היקף ומפעל מים עמוק המשלב מנהרה החצובה בסלע. הנתונים המגוונים שנאספו לאורך השנים מספקים מידע חיוני רב לחוקרים המבקשים להבין את התפתחות האדריכלות הצבאית ומערכי המנהל הממלכתי בארץ בתקופות קדומות.

בית הכנסת בשירמק

תחת השמש

צילום: Ralph Hammann. רישיון: CC-BY-SA-4.0. בית הכנסת בשירמק.

בית הכנסת בשירמק (Schirmeck) שבחבל אלזס בצרפת הוקם בשנים 1906–1909 בעיצוב האדריכלים דוד פאלק ואמיל וולף. הקמת בית הכנסת סובסדה בידי הקיסר הגרמני וילהלם השני עבור הקהילה המקומית, שפעלה עד השואה. המבנה בנוי אבני חול מקומיות המצופות טיח, ומתאפיין בחלל מרכזי יחיד ומוארך המואר מצפון ומדרום באמצעות חלונות חצי-עגולים רחבים, בסגנון המרחצאות הרומיים. בחזית המבנה קבועים לוחות הברית. המבנה נפגע קשות במלחמת העולם השנייה, שוקם בשנת 1946, ומשנת 1978 שימש בעיקר לאירוח מחנה קיץ לילדים. הוא הוכר כאתר מורשת היסטורי מוגן בשנת 1999, ועבר מאז שחזור מלא של החזיתות והגג.

צילום: JJ Harrison. רישיון: CC-BY-SA-3.0. מונרך שחור עורף.

מונרך שחור עורף

חידוש

ציפור־השיר 'מונרך שחור עורף' (שם מדעי: Hypothymis azurea) תועדה לראשונה בספרות המדעית ב-1779 על ידי החוקר הצרפתי בופון. שמה המדעי נקבע בשנת 1783 על ידי פיטר בודארט על בסיס פריט שנאסף במנילה שבפיליפינים, ותואר המין נגזר מלטינית ומשמעותו בתרגום חופשי: 'תכול־שמיים'. בשנת 1826 שויך המין לסוג הטקסונומי הנוכחי על ידי הזואולוג הגרמני פרידריך בויה. הציפור היא חטפית הניזונה מחרקים ביערות טרופיים. בניגוד למינים אנדמיים מוגבלים, נפוצה הציפור מאוד ברחבי דרום ודרום־מזרח אסיה. בשל יציבות אוכלוסייתה הגלובלית, היא מסווגת במצב שימור 'ללא חשש' ואינה נחשבת לנדירה או לנתונה בסכנת הכחדה.